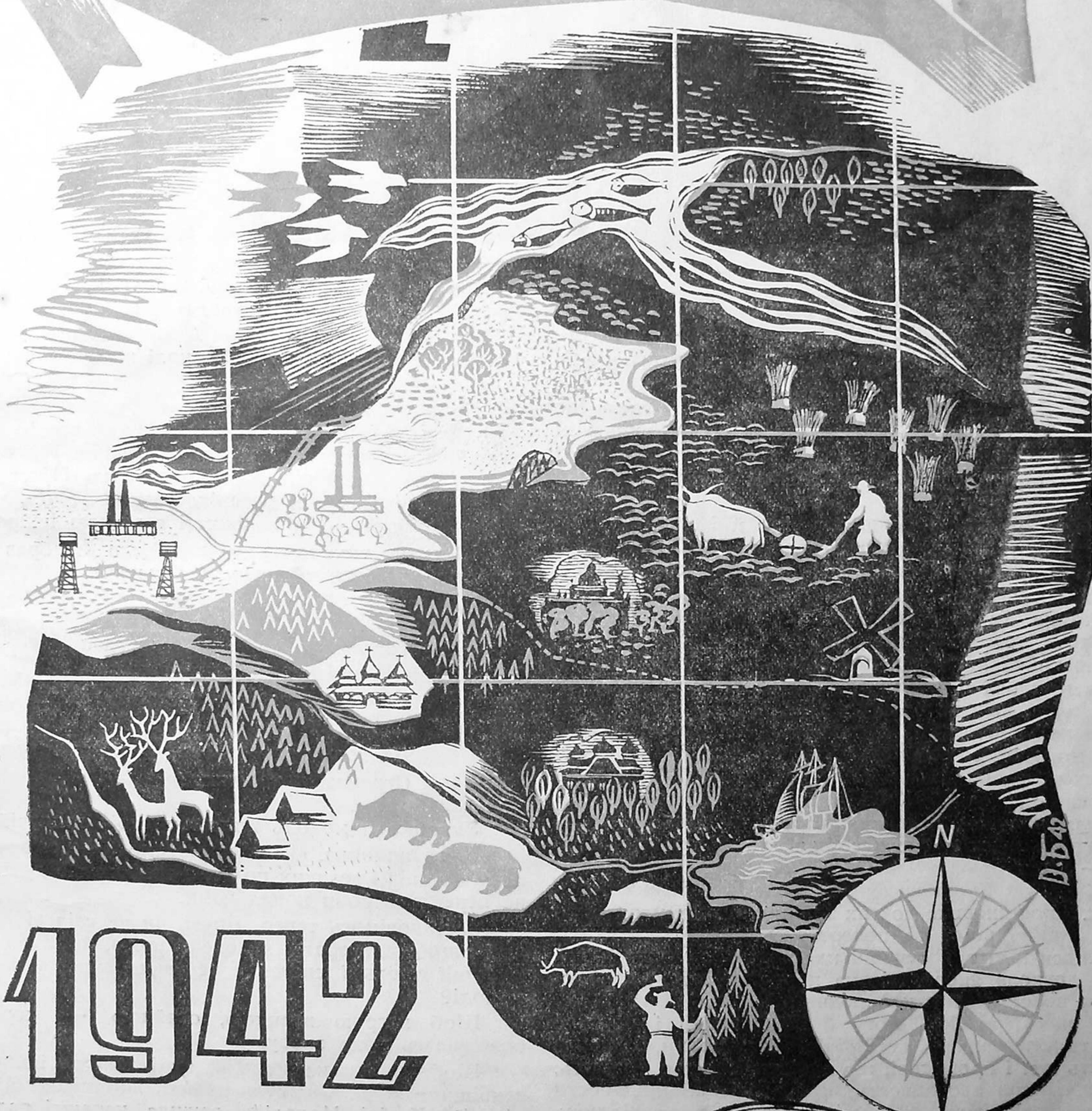

ДОРОГА

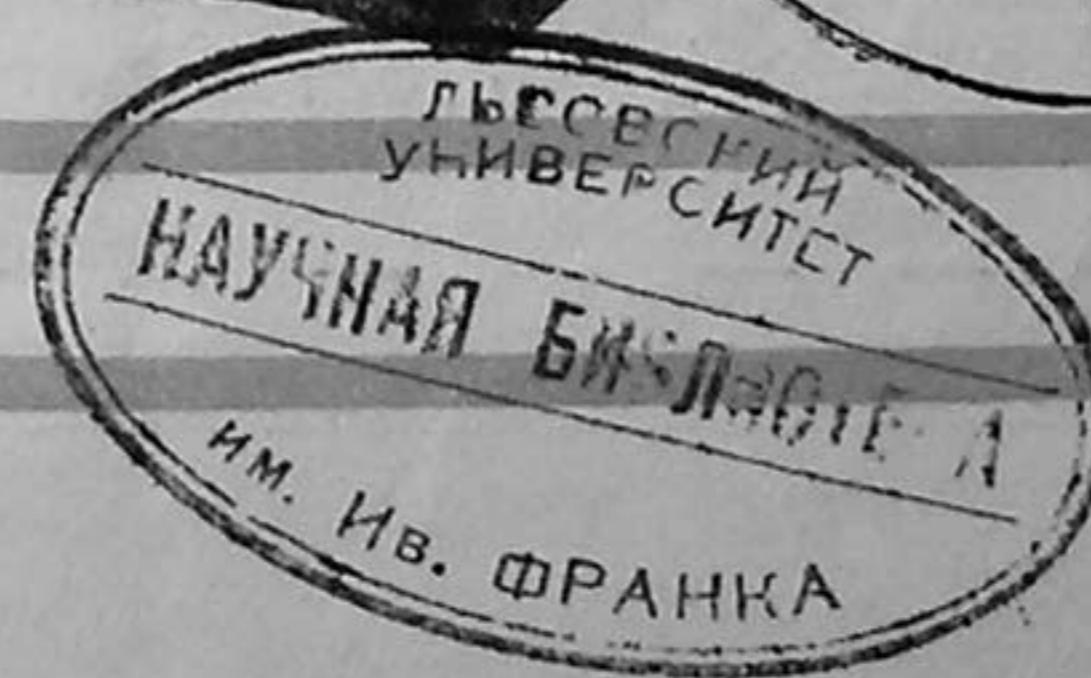

1942

Ч. 3.

БЕРЕЗЕНЬ

P. V.

ГУТІРКА З ДРУЗЯМИ

Мандрівництво й співжиття з природою — це був зміст колишнього пластиування.

Нешодавно, переглядаючи альбом зі світлинами, що дивним-дивом зацілів після сум'яття 1939/41 років, я знайшов у ньому давню світлину.

...Сагара коло Львова. Національний прапор іде гордо в гору. На першому плані лава виструнчених пластунів. Вони, приложеніми до ширококрисих капелюхів, трьома пальцями правої руки, 2, 3 і 4, вітають його.

...Обіцяють! бути вірними Богу й Україні, помогати близкім та підпорядковуватись своїм законам і керівним органам. І повсякчасно один одному це пріречення нагадували.

Спомин. Та чи лише спомин?

Давніх, прогомонілих років польського лихоліття.

Перекинув побліду світлину й самохіть пригадались мені слова незабутнього Шевченка: „Раз добром налите серце ввік не прохолоне”.

Та не лише, Друзі, наливались тоді серця української молоді довічним добром; вона себе в Пласті перевиховувала!

Після невдачі 1917/23 років, українська молодь збегнула де коріння наших історичних похибок, починаючи з княжих межиусобиць та боярських крамол — через Брюховецьких, Тетер, Носів — на Скрипниках, Юрках Коцюбинських, Любченках, Певних, кінчаючи. І постановила до тих історичних помилок більше, в майбутньому, не повернатись.

Звідси й ті три основні пластові обов'язки, Друзі. Ядро, довкола якого звільна наростав криштал закону для нової української людини.

У них і вірність Богу й Батьківщині і шляхетність та жертвенність для братів однієї крові, а врешті вірність ідеї і проводові, що ту ідею очолює. Вірність, не в розумінні лояльності, а в розумінні віданості свому Провідникові й Землі, до останнього відиху, до останньої краплині крові.

Добре знаємо, що великі будівлі будується з малих цеглин. Цеглини мусять бути добре випалені; пройти пробу вогню. Проби в малому проходило теж українське юнацтво в своїй школі життя, що стихійно виросла з рідної землі.

Не з вини юнацтва почата будова розсипалась окремими цеглинами. Багато з них стало пізніше углянім каменем інших національних будов, доказуючи, що матеріал, який приготовив Пласт — добрий. Гартувався цей матеріал в краєзнавчих мандрівках, по таборах — у співжитті з рідною природою.

Юнацтво вичуло епоху, що йшла. Її образ влучно скреслив український поет О. Ольжич:

„Архангельська срібноголоса труба
Гремить крізь простори і душі.

I мертві встають і шукають хреста,
Їх очі розчахнуто тъм'яні.
Встають наче поросль струнка і густа
Страшне покоління титанів”.

Українська молодь ішла назустріч грядучій епосі.

Вона прийшла. Ми переживаємо її — співучасники великих днів і великих подій, з тривожною думкою, чи не передуть вони понад нами.

Застановімось тепер, Друзі, чи не слід зібрати всі сили, щоб відгребати, з попелу років, незагаслий жар традиції творчої системи перевиховання української молоді?

Щоб ватрою великою, осяйною — характерів розгорілась вона знову.

Щоб українська молодь, як і молодь інших, щасливіших, народів відчула радість життя в своїй організації „Куріні Молоді“, зажила нарешті радощами й емоціями свого віку й з малого вчилася відповідальності у майбутньому, за велике!

ДОРОГА

Зпитані мандрівництва.

С два роди мандрівництва.

Перший з них — це залізниця, авто, мотоцикл: машина. Перший з них — це переповнений поїзд, тонкі стіни готелів і пансіонів, стовпіще по пляжах. Перший з них — це довге пасмо піль, лісів, домів, зв'ят, квітів — ув одній якісь плутанині. Це стукіт лунних кроків на сходах і храпання принагідного, нічим за мною не зв'язаного льокатора в сусідній кімнаті, це телефонічні дзвінки й грамофони... навіть у сховищі під Довбушанкою.

Втікаєш з-під ринви — на дощ!

Втікаєш від одного, шукаєш за чимось, воно гонить за тобою, знаходиш те, від чого ти втекти хотів.

Для прикладу возьмім лише одну машину — авто. Мандрівництво має тобі отворити світ, а авто, вже своєю скорістю, замазує всі враження. Лишається лише одне, ю то подібне до того, з гойдалки, чи „повітряної“ залізнички в Люнапарку.

Що бачить керівник самоходу? Білу тасьму дороги, дорожковази, бензинові станції при шляху, а між ними хаос того, що творить найголовніший об'єкт туристики-мандрівництва: край, твою батьківщину.

Є і другий рід мандрівництва — це пластиування.

Машина забиває духа, ізолює тебе... Нещирі тоді всі враження й рефлексії, нещирі переживання. Це все паперове. Рідне краєзнаєство — це переживання, зокрема у молоді. Батьківщину треба переживати, а не лише оглядати. Не так важне, що ти побачиш, скільки ти чого побачиш, але як ти це побачиш, краще, як ти це переживаеш.

В центрі рідного краєзнаєства треба поставити переживання, не об'єктивне спостерігання, а суб'єктивне сприймання. Всі наукові, чи соціологічні завдання, важні речі на мандрівці, але не вони рішують про високу вартість краєзнаєства.

Не червоні Бедекери залишать слід у душах маси юних мандрівників, не той поспіх, з яким гониться молодь, що прибуває до Львова, від одної будівлі — до другої, від одного музею — до другого. Може ця молодь пережиє колись і зрозуміє і ціль музеїв, і велич ренесансу Волоської церкви, чи безтурботність барокна св. Юра, але найчастіше для неї один деталь, вами може ю незапримічений, може стати угольним каменем, не лише життєвого переживання, але потім і світогляду.

Дайте молоді час і спромогу бути собою, навіть там, де до старших, здається, і каміння говорить. Чи до них промовити, не знаємо. Принайменше не тими словами, що до старших, але не запрягаймо молоді в машину, що старається машинізувати навіть почуття.

Як той, що тоне, кричить із бурунів гамору й метушні сьогоднішня людина цивілізації — за повітрям.

Сильні й дійсно творчі характери зі самоти та тиші черпали силу до великих змагань свого часу.

Чим був степовий Хорив для Мойсея, камінна пустиня для Ісуса Христа, запашний ліс Франціскові з Асижу, самітні мандрівки Будди й Ляютсе? Чи не джерелом їхньої сили характеру й глибини духа?

Кант склав свою „Крітік деррайнен фернунфт“ в тиші кенігсберських лісів. Ніцше у мовчазних горах складав свій діялог зо Заратустрою, „Цавберфлете“ і Моцартова творчість зродилася і оформилась у тіні вишинь малої хатини.

Велика самота зродила Франкового „Мойсея“. В поліських борах і мертвій тишині мочаруватих пустинь, оформленівся дух Лесі Українки. „Злята Прага“ сплодила в Уласа Самчука розбиті фрагменти плохих новель, а самота карпатських верхів велику тугу й епопею рідної землі — »Волинь«.

А що дало, вже в найновішій історії,

О. ГАЙ

ДУМКА

(У РОКОЛИНИ СМЕРТИ Т. ШЕВЧЕНКА)

Всміхайся, звитяжче, з свого

[п'едесталу,

Бо стежку до тебе квітками услали,
Бо прапор свободи тримаєм в руках,
Бо запал і гнів твій кипить ув очах!
То ж ми клянемося суворо і грізно:
Ніхто з нас навколошках жити

[не буде,

Бо йдем по землі, по твоїй мі

[залізно

I сонце мечами гартує нам груди.

Хто може планету ковтнути

[яснолику,

Хто випити може глибоке море?

Ми — море, планета... Ніхто

[не поборе

Нащадків звитяжця — від нині

[до віку!]

Як ясно, як світло, я бачу сьогодні,
Який ти окрілиний сину народній.
Розцвів ти у ньому, у ньому погас...
Любіте свій народ, як рідний Тарас.
Шануйте прекрасне, що зріє

[з чужого.

Кохайте усе, що покільчилося

[з свого,

Пізнаєте ви неповторний свій час,
Пізнаєте так, як великий Тарас.
Учітесь культури і мови чужої,
Не дайте своєї на глум — золотої,
Що прадіди мудрі плекали для нас.
Яку так любив незабутній Тарас.
Яка так стало в у нього дзвеніла,
Дніпровими хвилями грізно шуміла,
То громами била, то блискала враз,
Бо мову, мов меч, відточів нам

[Тарас.]

*

Всміхайся, звитяжче, з свого

[п'едесталу,

Бо шлях ми до тебе квітками услали,

Бо прапор свободи несемо в руках.

Бо запал і гнів твій кипить ув очах.

Львів, 15. III. 1941.

силу тим одиницям, що валили престоли, спрямовували нації на нові рейни, що ставали прапорами ідей, що їх вони оформлювали й кидали між маси? Чи не ця довга самота підполярних пущ, самота еміграції, самота сірих келій за плетінкою крат?

Видержували ту самоту лише ті, що ніколи перед нею не тікали. Правдіві мандрівники!

Традицію такого мандрівництва завдячуємо українському Пластові.

Бо самітні мандрівки в „дикі“ околиці рідної землі, куди не забігає модний прогульнозвець, пластові табори — це

(Докінчення на стор. 20)

Працюймо НАД СОБОЮ

Мусимо розщепитись. Мусимо стати рівночасно підметом, який працює і предметом, над яким працюємо. Це, по правді, трудна річ бути рівночасно обсерватором і обсервованим, вихователем і вихованцем, зверхником і підлеглим. Але нам конечно треба цього навчитись.

Нам, членам „Куренів Молоді”, які свідомо прагнуть, щоб виховати себе на громадян новітньої держави, треба вміти керувати собою в бажаному напрямку. Цей напрямок визначає виразно наш „Основний Закон” і наші „Вимоги проб”. Поступово рухатись уперед, аж до повного опанування всього уладового знання, — це наша головна мета. Тому тут говорити не про те „що” і „скільки”, а про те „як”. Як себе роздвоїти, як працювати над собою.

Буду говорити не про Вас, а про себе. Але Ви, читаючи це, думайте так само не про мене, а про себе. Без цього незрозумієте мене, бо, як відомо, дуже важко ділитись з кимсь своїми внутрішніми переживаннями. А тут власне йде про призадуму. Хто цієї призадуми, цих високих почувань не вміє в себе викликати, той не зможе з успіхом працювати над собою.

Бувало, що в мене болів зуб. Це був нестерпний біль. Я почав його обсервувати. Я хотів довідатись, що це значить „нестерпний” біль. І ось я переконався, що без потреби його прибільшу, вмовляю в себе більше, ніж справді є. Боліти, болить, приемно воно не є, головно тому, що триває безпереривно, але він не є такий великий, як я собі його уявляв. Такими спостереженнями почав я себе потішати при дентистичних заходах. Чисто для досвіду вибрал я раз добровільно гіршу операцію, після виняття зуба і мав нагоду обсервувати, що почувається при розлуплюванні кости, хоч і зпечуленої, але не без чуття. Хочу тим сказати, що добре є обсервувати свої почування болю і знати,

саме те есенціональне в мандрівництві: Ідея самоти й роздуму.

В ті бо хвилини, коли самота налягає не камнем, а відродженням, коли в самоті виконуєш, нераз у слоту й у темряві ночі — індивідуальне завдання, коли тиха вечірня ватра загорить під скелями Довбушанки, чи над Святым Озером на Поліссі, коли огорне мандрівників ніч і мертвітишина гір, чи поліських багон — тоді чуєш, як у тобі родиться нова людина, людина чину й відповідальнosti.

С. Каменогорський.

що його можна вмовлюванням в себе перебільшити і можна теж силою переконання зменшити. Гірше, що вмовлюванням в себе (автосугестією) можна навіть викликати почування болю без піякої причини в зовсім здоровій частині тіла.

Ось я себе роздвоїв: Я, моя воля внутрішнього помічання, моя увага, мое зацікавлення, призадума — це підмет, мій біль, почування мого тіла, ще предмет. Якщо я не вмію внутрішньо вважати, себе обсервувати, цікавитися собою, то почування тіла, як ось тут біль, бере верх і може мене довести до самогубства. Це не маловажне!! Є такі почування, які ведуть до самогубства, але при достатній внутрішній обсервації виявляються безглуздими.

Я обсервував себе теж у гніві, у люті. Дехто подумає, що неможливо тоді себе обернути, або це не був гнів. Очевидно така обсервація це холода вода на гарячу голову — гнів і лютъ притихають. Хочеться у люті строшити ворога. Буває трясусь мов у лихоманці, при чому готов кожної хвилині, якщо тільки ворог заслуговує на це, в зовсім спокійному тоні з ним розмовляти. Це, борони Боже, не якась рівнодушність до всього ледачого, що на світі діється! Ні, з шубравством геть, але лютъ, що відбирає думці ясність і певність своєї радії, — почування зайве і шкідливе.

Отже внутрішня обсервація всіх своїх почувань тіла, — це умова праці над собою. Ця обсервація дає доступ розумові, тобто досвідові почувань тіла.

Прапорав я і працюю постійно над собою в усіх тих ділянках, до яких відноситься вимоги наших проб. До праці над собою потрібна охота. Маю її. А охота походить з приемності, зацікавлення або часом з потреби. Однак приемність чи зацікавлення це тільки спонука до праці над собою. Праця над собою все ж таки праця, часто теж важка праця, тобто боротьба з труднощами і то з правила немалими. Приємність чи зацікавлення не зменшують труднощів, лише помагають перемагати їх. Це щось подібне до змагання: приемно їздити на лещатах, але ця приемність не зменшує небезпеки, що можна скрутити чи зламати ногу або, що в горах може лещатаря засипати лявиною. Це підкреслюю тому, що багато людей, які йдуть за покликом праці над собою, перекидають свій запал з ділянки на ділянку, уникаючи труднощів, вкінці знеохочуються, мовляв „мене вже те все не цікавить”.

Праця над собою вимагає витревалості поборення лінівства, — тобто вмовлювання в себе безсилля при зустрічі з трудніс-

тю. Лінівство, це є почування тіла, яке при браку внутрішньої обсервації бере верх і велить людині вірити, що перед нею труднощі, яких вона не в силі подолати. Від таких людей можна почути слова: „Я цьому ніяк не дам ради, цього не підійму, не зможу ніколи навчитись. Не можу”! Це — слово безсилля, що опанувало лініву людину і не дає їй нераз поробувати подолати перебільшену трудність. Що гірше, такі люди перекидають відтак це уявлене безсилля з себе на цілий свій народ і кажуть: Українці ніколи не зможуть домогтися цього, або того! Таких людей не переконують ніякі приклади, що ніхто інший лише люди витривалі, вперті у праці над собою створили речі на світі, про які ледачі від віков казали, що це ніколи не вдається. Якже то воно було з тою залізницею, в яку сучасники Стіфенсона не вірили, щоб можливо було їздити паровою машиною? А що ж казати про літтання в повітрі? Тільки лініві і невитривалі люди спиняються перед труднощами, перебільшують їх і вмовляють, що це „не до відержання”.

Дрот.

• ОВИД •

БЮРО РЕКЛАМИ

продажа
часописів
і книжок

Львів, Коперника 26. II. пов.

тел. 231-70.

Крамниця

Львів, Пекарська 16.

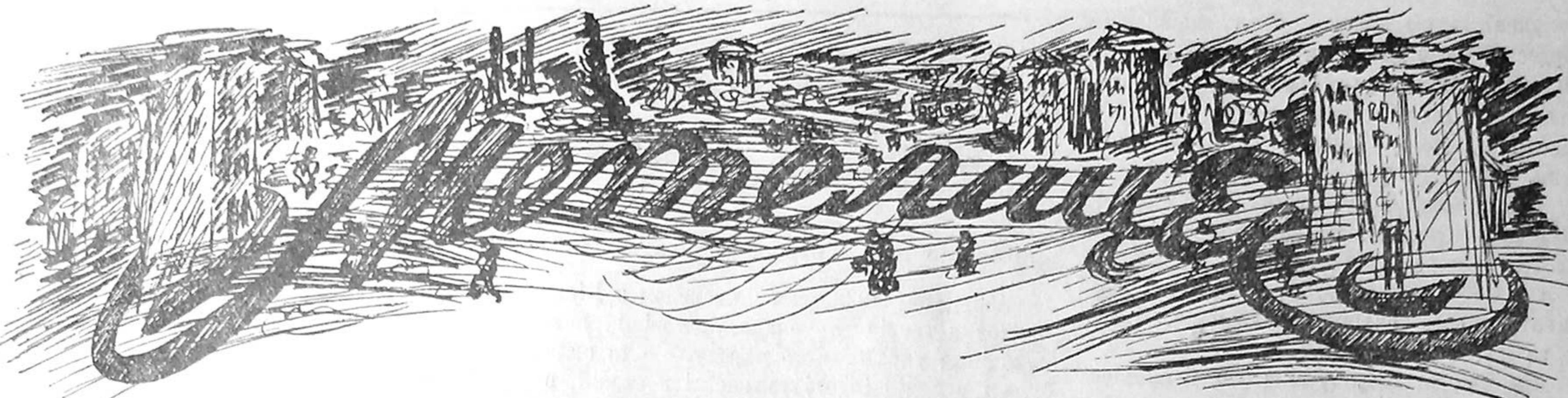
тел. 109-70.

КОНТОРА ЗАМОВЛЕНИЯ
НА КНИЖКИ І ПРЕСУ

Достава найновіших видань друкованого слова книгарням у краю.

Постійний звязок із головними видавництвами Губернії та закордону.

Продажа часописів „Українського Видавництва“ Краків — Львів
у гуртовому маштабі.

(УРИВОК ІЗ НЕДРУКОВАНОГО РОМАНУ »ПЕКЛО«)

Олекса зійшов з трамваю на Сергіївському майдані. Дзвін почуття наповнивало йому душу. Глибоко дихаючи, він уважно розглядався довкола себе, потім раптом підхопив за вухо валізку і швидко попрямував до готелю.

В передпокій готелю було холодно і тьмяно. В портєрці, розташованій біля

Тільки тепер збагнув Олекса, про що йдеться, і голосно засміявся.

— Не лякайтесь. Я не сексот. Мешкання вільне маєте?

Той вдячно потряс головою і поспішно перегорнув списки.

— На жаль нема. Але вас влаштую. За годину-две виїжджає товариш Фельдман... директор тресту... Поселітесь в його кімнаті.

Олекса згадав, що в нього не вистачить грошей на оплату «фельдманівського мешкання», бо його ж, Олексу, вчора серед білого дня обчистили в Москві на Октябрському вокзалі високоеквіковані громадяни «братнього народу». Він міг дозволити собі тимчасово зупинитись у маленький — дешевенький кімнатці, давши на завдаток двадцять карбованців, позичених у знайомого московського поета.

— То, кажете, іншого немає. Мені б чотири стіни та ліжко. Ми люди до всього звиклі.

Черговий по готелю глянув на Олексову жовту шкірянку з дорогим коміром і хитро прижмурив очі. Він подумав, що цей юнак — молодий учений чи інженер-жартує, або кешкує з нього. Але хлопцева запашна українська мова і приятельське ставлення викликали прихильність.

— Звідки ви в таку негоду? З Києва чи Одеси?

— З Ленінграду.

— Жартуєте. Хіба в Ленінграді — Україна?

Олексі починала подобатись балакучість цього заляканого готельного чоловічка. Він почастував його з срібної табакерки цигаркою і закурив сам. Чоловічок толідними очима довго оглядав дорогу цигарку і настирливо чекав на відповідь.

— Україна? — нарешті обізвався Олекса. — Ні. Але багато українців, що понадждали туди, говорять свою мовою. На це ж немає заборони.

— Та так, — пригноблено мовив нічний черговий. — І в нас ніхто не боронить, але не почуєте її...

— У нашій столиці? Та як же це?

Чоловічок сумно спустив очі й почав зісохлими пальцями перебирати папери.

— Не знаю... нічого не знаю... Це не мое діло... Ідіть і переконуйтесь самі.

Він, оглянувшись, як злодій, чи бува хто не причайвся в кутку і не підслуховує їхньої розмови. Олекса далі не розпитував його, бо зізнав, що з сіромахи не витягнеш нічого.

Олекса був у Харкові в 1929 році, коли шукав пристановиська, тікаючи від лихої долі. У Харкові був усього три дні. Хотів влаштуватись десь на виробні й тихенько сидіти, як щур у норі. Та якось, ідучи вулицею, зустрів односельця-комсомольця. Той відразу побіг до постового міліціонера, заявивши, що він впіймав сина священика, «запеклого клясового ворога», а Олекса тим часом шмігнув у провулок, а за годину вже їхав поїздом до Ленінграду.

Проте кілька день Олексового перебування в Харкові все таки дали змогу де-що побачити, до чечого придивитись. Тоді в Харкові ходили люди у вишитих сорочках, голосно говорили українською мовою,

входу, за брудними поруччями, сидів згорблений чоловічок, пильно дивлячись у готельні списки. Біля нього шкварчала і пірхала лойова свічка, неначе змагаючись із чоловіковим хріпінням.

Цей столичний готель зі своїм непоказним цербером нагадав Олексі провінційний заїзд із гоголівських «Мертвих душ».

Постоявши хвилину над розкуйовдженою головою невільника сну, він злегенька дотулився до його плеча.

Чоловік підскочив і закліпав повіками. Худеньке, пооране зліднями і горем обличчя скривилося, а з рожевих запалених очей виступили слізози.

— Товариш... — пробурмотів він, стукаючи зубами. — Я працюю тутки всю ніч... а вдень на фабриці... Жальтесь... у мене п'ятеро діточок...

Олекса знизав плечима: за яку провину він повинен його пожаліти? Та чоловічок благав, плачуучи:

— Не донесіть до начальства...

хіба що трохи менше, як у його рідній Вінниці. В одній установі він навіть бачив напис великими літерами: «Говорити виключ-

но українською мовою». Йому, сповненому гордості, любо було ходити у своєї столиці. А тепер, по чотирьох роках, у тьмяному холодному готелі дізнається від зісохлого чоловічка, що у Харкові не чути рідної мови.

Олекса відчув у грудях біль, неначе його щось здушило. Якась думка блиснула в голові й він рішуче підвісся.

— Забезпечте, будь ласка, за мною кімнату оцього товариша Фельдмана. Я буду за дві години.

Він здав на охорону свої речі й вийшов на вулицю...

На Павлівському майдані завивала метелиця. Лютневий вітер кидався у відчинені двері, стукав у вікна, що за пими ледве жевріло світло, обплутував невидимими тенетами нічних прохожих; стійкі та дужі відкидали їх геть, а кволі й змушені падали додолу й котились разом з сніговою порошою по замерзлому тротуарі.

Олекса зі склоненою головою прямував до майдану Тевельова. Слова готельного чоловічка бунтували в ньому кров і вона немов би закіпаючи, розривала жили. Він намагався їх із себе змести, як змітає вітер з голої землі сніг. Вони ж кружляли й безугавно дзижчали, мов роздратовані осі.

Позаду відчулися крохи. Олекса зменшив ходу, — не оглядався. Скоро з ним порівнявся оглядний чоловік у довгім чорнім хутрі. З-під пахви у нього випиналася гладкими боками течка, а з неї виднілись білий хліб і куряча голова. Перехожий, чмихаючи і сопучи від утоми, ледве пересував свою тушу.

— Пробачте, — сказав Олекса, — Як мені вийти на майдан Тевельова?

Перехожий ліниво перепитав:

— Чо... чо ви сказалі?

— Як мені вийти на майдан Тевельова — питало!

— Не понімаю. Об'ясніться па рускі. Олекса затремтів з образи.

— Ви мабуть забули, де живете?

— Нет, не забил. Я даже знаю, где ви будете жити в недальком будущем! От вас несъят духом Петлюри.

Це вивело Олексу з рівноваги. Він висунувся вперед і заступив собою перехожому дорогу.

А ви хочете в нашій столиці пухнати „єдину і неділімую“? Зась! можете смакувати її в московській помийниці.

Перехожий, оторопівши з несподіваної відповіді, вирячив свої банькаті очі. Йому стало душно, хоч навколо лютувала метелиця. Ралтом з його товстих губів вискочило шорстке хріпіння:

— Петлюрец! Петлюрец! Держі сво!

Кричучи і махаючи рукою, він сіпався на всі боки. По тім і по цім боці майдану з'являлися невиразні людські постаті і немов би розчинялися в непроглядній хуртовині.

Шевченкове мандрування

„Мене по волі і неволі носило всюди“.

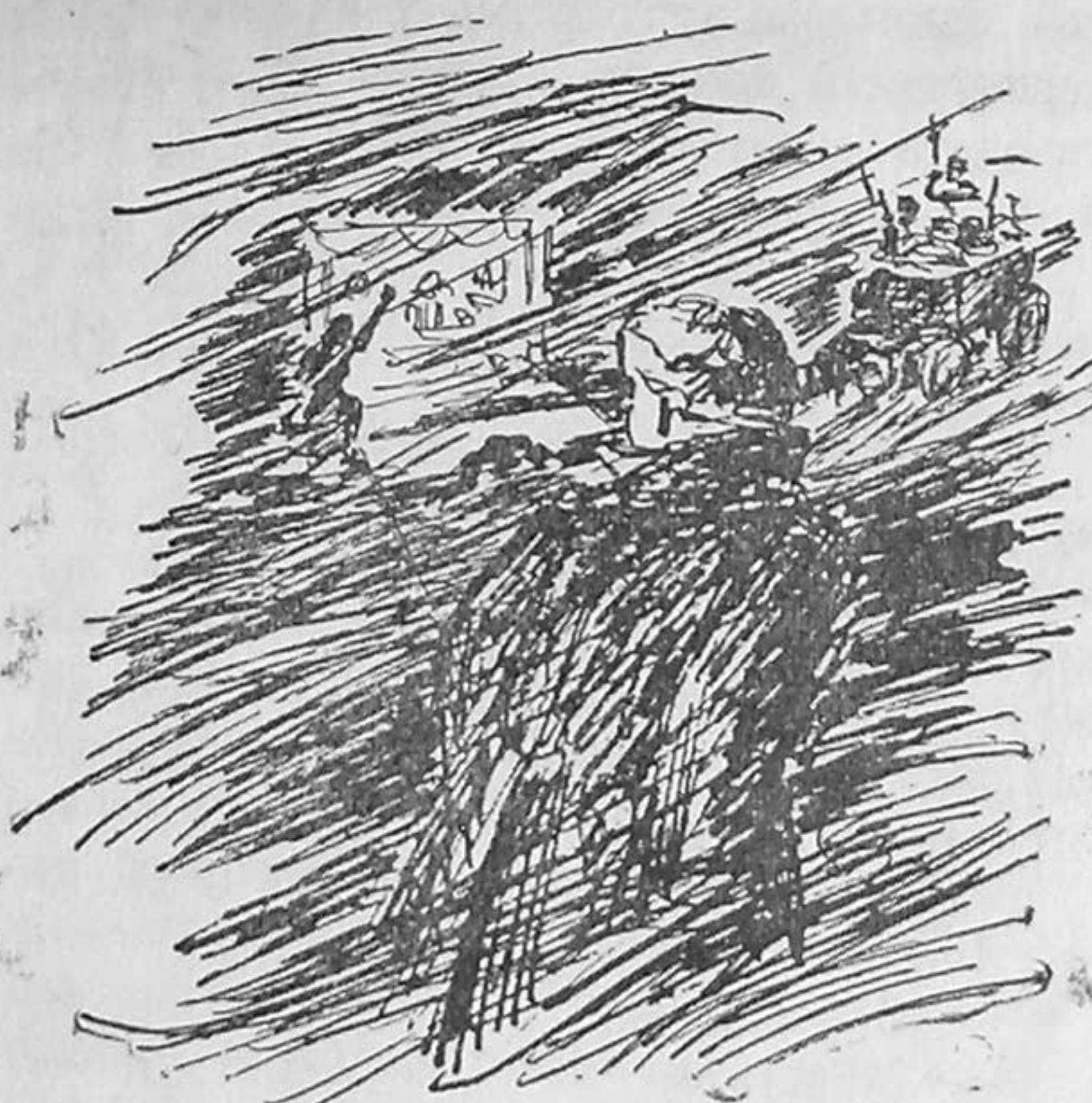
Сила, що б'є живим джерелом з Шевченкових творів та очаровує нові й нові покоління українського народу, — та сила була і в самій індивідуальноті поетовій, в його особі. Ентузіаст, людина, повна енергії та руху — такий встає Шевченко в нашій уяві.

Його життя — неспокійне, сповнене шукань та „вольного і невольного“ мандрування. На величезній відстані простелився його життєвий шлях: Кирилівка — Вільно-Варшава-Петербург-Оренбург —

Орська фортеця — Аральське та Каспійське море — оце головні етапи тієї великої мандрівки, що проходила здебільшого поза межами України. Тисячі кілометрів дороги, по різних країнах, серед різних народів, в дуже неоднакових обставинах особистого життя. Мандрівка по чужині — це була та поневільна мандрівка, коли то Шевченко їздив з паном Енгельгардтом як його „козачок“, а потім мандрував у жандармськім товаристві як політичний засланець.

Але Шевченко пускався часто в мандрівку і з власної понуки. В різні періоди свого життя мандрував він по Україні. Ще

Олекса кілька разів оглянувся. Потім затягся шовітрям і раптом ударив обома кулаками перехожого під нижню щелепу, звідки починалася шия. Перехожий тихо осунувся на землю і став прикриватись снігом. Олекса з почуттям огиди відвернувся, засунув у кишенькі шкірянки руки, скрутів до темного провулку і повільно пішов собі до міського собору.

Біля золотоверхого собору постояв трохи, потім почав сходити по крутому спуску до Сергіївського майдану. Він хотів якнайскоріше побачити готельного чоловічка, що йому хотів сказати правду, але так боявся вийняти її з потайників свого змученого серця.

Ралтом до нього долинуло жіноче лементування. Зупинився, затаїв подих. Воно котилася зі снігом з темної вулиці звідкись від собору.

Олекса кинувся у темпу вулицю, загружаючи по коліна в глибокому свіжому снігу. Так, не зупиняючись, добіг до будинку, що на ньому красувався великими літерами напис «Торгсін».

Біля пишно освітленої вітрини, що за нею лежали стоси ковбаси, хліба і соло-дощів, завивала не своїм голосом суха, як смерть, простоволоса жінка, пригортуючи до грудей і цілуочи в замерзлі вуста мертву дитину. Довкола неї стояли, неначе вкопані в землю, нічні перехожі.

Ралтом та жінка дико заверещала й почала бити вікна своїми спухлими ногами, що нагадували дві мармурові тумби.

— Червоні іроди! — кричала вона. — Ви заморили моого чоловіка... дітей... Ховайте й мене... Але України не поховаете! Не поховаете!

Десь поблизу, за рогом будинку міліціонерський свисток розтяв повітря. До «Торгсіну» підлетіло чорне авто. Кілька людей в червоно-синіх кашкетах підійшли до будинку.

— Разойдісь! Разойдісь по домам! — почувся різкий голос. Двоє генеушників схопили жінку за руки й, тягаче мішок, кинули до авта.

— Падберіте і щенка, — скомандував старший.

Він зі всієї сили розмахнув чоботом і штурнув дитину до тих двох, що поралися біля жінки.

Коли авто від'їхало, Олекса затулив долонями обличчя й кинувся в темряву вулиці.

Так він добіг до готелю.

В готелі, розбудивши напівживого чоловічка, прошепотів:

— Дайте ключ до моєї кімнати!

В чоловічка затремтіла нижня щелепа.

— Пробачте. Директор готелю поселив у вашій кімнаті товариша Когана... директора банку...

Олекса прикусив уста і якийсь час стояв у глибокій задумі. Потім узяв телефонну трубку і подзвонив до Миколи Хвильового.

О. Гай.

малку гната його „між людьми” небудеши допитливість, порив до науки, до джерел знання. Цю рису Шевченкової вдачі добре під重温 відомий переказ про те, як малий Тарас мандрував „до тих стовпів, що підчирають небо”. Потім приходять роки шучання вчителів малювання — в Лисянці, Гарасівці, Хлипнівці. Потяг до мандрування не покидав Шевченка й пізніше. В 1843 р. іде Шевченко з Петербурга на Україну, де він навідується до рідного села й до Києва, хоче бачити славетні історичні місця: Хортицю, Межигірський Спас, пізнає в Яготині княжну Репіну та її родину. В часі тієї мандрівки пізнає Шевченко взагалі багато нових людей. Надзвичайно поширюється коло його знайомств, починаючи з 1845 р. коли він в друге приїхав на Україну і хотів залишитись тут постійно. Мандрує Шевченко і по Лівобережжі, і по Правобережжі, доходить аж до Почаєва. З музеїв Почаївського монастиря дивився він і на Галицьку землю. Захоплений великими плянами, задумував тоді Шевченко і подорож закордон, до чарівної Італії — країни незрівняного мистецтва. Ця подорож була близькою здійснення: для тієї мети молода Кулішева дружина готова була віддати своє придане. Розгром „Кирило-Методіївського братства” знівечив ті всі пляни і мрії навіки. Шісля повороту з заслання в червні 1859 р. Шевченко знову іде з Петербурга на Україну, знову відвідує своїх рідних, заїжджає до свого приятеля Козачковського в Переяславі, до Михайла Максимовича, що жив тоді під Каневом, розмовляє з селянами і за бунтарські думки його арештують.

У своїх мандрівках Шевченко шукав людей, старався пізнати тодішнє українське громадянство, придивлявся до життя кріпаків і панів. З надзвичайною легкістю зближувався до людей і з'єднував собі приятелів: мав вірних друзів, що не забули його і на засланні, коли на ньому тяжіло клеймо політичного злочинця. Мандрував Шевченко, маючи й певні мистецькі завдання, коли з доручення Кримської Археографічної комісії їздив по Україні та зрисовував пам'ятки старовини. Врешті Шевченкове мандрування було викликане також і його замисленням до природи. Ми знаємо, який захоплений був Шевченко красою рідної України, яким глибоким зворушенням проникнуті були його згадки про Україну на далекій чужині в неволі. У своїй повісті „Художник” розказує поет, що він „мало не завжди” проводив літні ночі в Петербурзі, блукаючи по вулицях, понад Невою або на островах. Любив він також улітку зустрічати схід сонця, і з його грудей виридався зворушений оклик: „Чудова, велична картина”! — На власних переживаннях оперти й описи киргизького степу та страшної пустині Каракуми (в повісті „Близнята”). Вразлива на гарне й величне Шевченкова душа відчуває тільки ніжну красу українських сад-

ІІІ Евгеніко Далі діє...

Свою Україну любіть.
Любіть її! Во время лютне,
В остатню тяжкую мінуну
За неї Господа моліть!

Т. Шевченко.

Наш найбільший поет лишив нам твори певмирою мистецької вартості. Вони визначили нашій літературі важливе місце в національному житті, викликали сильний вплив літератури на життя та вможливили її зайняття високе місце між європейськими літературами.

Від часів »Пісні про Ігорів похід« та козацьких дум не чули ми такого сильного й високо-мистецького слова.

Шевченко був дуже талановитий маляр. Він створив у нашему малярстві епоху: від нього починається наше національне малярство. В його малюнках оживася наш краєвид, наші типи та пам'ятки нашої культури, постаті в них подіктовані національним відчуванням. Він проклав шлях дальнім мистцям; його вплив на розвій нашого пізнішого малярства — великий.

Хоч яке велике значення Шевченка в нашій культурі, як поета і маляра — його роля в нашему житті безмірно більша. Він пророк нашої нації на шляху у майбутнє. Він почав будити й гуртувати наш народ у пору найбільшого його занепаду, показав йому, якою дорогою вийти з неволі, шотрас сумлінням нашої провід-

ної верстви, пригадав їй її обов'язки та переродив добірніших із тієї верстви своїм вогненним пророчим словом. Вже сто років вирішально впливає його слово на темпи, насилення та шляхи нашого національного життя.

Як дійшов геніальний письменник до ролі національного пророка?

Коли визволено його 24-літнім юнаком із кріпакства, став він студентом Академії Мистецтва. Як вільна людина почав учиться малювати, дістав змогу здійснити свою довголітню мрію, свою туту, незмінну від ранніх хлоп'ячих років, стати малярем. З приводу цього щастя він переживав могутнє потрясіння. В його уяві ожива його рідня, що й надалі лишилася в кріпакстві, ожили рідні околиці, — сопячна, осійна, мальовнича Україна та чітко встали перед очима переживання дитячих і хлоп'ячих років. Він почав писати. Пробував він свого пера й перед увільненням з кріпакства, однаке тепер його почування могутніли, творча сила окрилила їх.

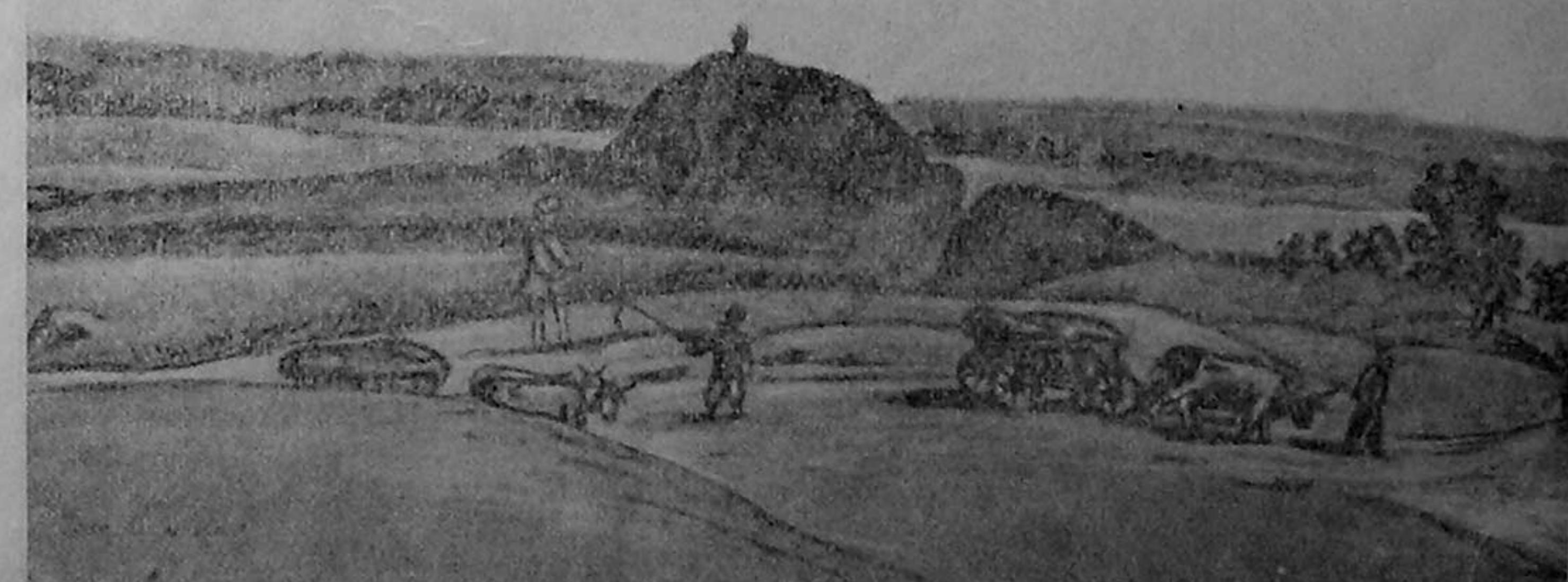
Разом з життям-буттям, піснею й переказами далекої України яскраво спалахнуло в його уяві бурхливе й геройське рідне минуле, з козацькою державою, буйним запорізьким життям, з месниками та гайдамаками, що жорстоко розправлялися з анархічною польською шляхтою за гніт і знущання.

Він інакше підходив до сучасного й минулого, як наші широкі письменники. Котляревський, напр., зітхав у своїй Енейді, згадавши, що ще недавно він бачив козацькі полки й останки козацької самоуправи. І на таких зітханнях та безсилих спогадах кінчилось у нього та в інших тодішніх поетів. А Метлинський,

ків, але й грізну велич безкрайої пустині та могутнього моря.

Легкість фізичного руху, така конечна для мандрівника, поєднувалась у Шевченка з легкістю вдумуватись та вчуватись у душу кожної стрічкої людини, в пові ситуації та в душу живої природи. Це психіка справжнього мандрівника.

Д. К-

Т. Шевченко

Коло Седнєва (сепія)

Л. Джолос

Шевченко в землянці Новопетровська

талановитий лірик, оспіував уже наші могили:

„Не промовить та могила, стойть нежива,
А круг неї степ широкий, зелена трава”.

У Шевченковій творчості могили промовили. Його динамічне світосприймання бунтувалося проти такої нежиттєвої настанови. Вже в рік після визволення, в поемі »До Основ'яненка«, звертається він до ворога, щоб не дуже тішився загладою козаччини й своєю перемогою над Україною, бо лишилася пісня з тих часів, яка освідомить і згуртує правнуکів.

Яскравими барвами малює він у дальших своїх поезіях буйне життя лицарів—запоріжців, їхню боротьбу, братерство й

перемоги та протиставить минулу справу, боєздатність, лицарськість і розмах великих шрадів — байдужності й кволості підневільних потомків.

Перелім у його творчості зробив у 1843 році його виїзд в Україну, якої не бачив він уже цілих 13 років. Тоді вперше побував він на Лівобережній Україні, яка за козацьких часів жила державним життям та мала тепер свою українську шляхту. Крапці представники цієї шляхти з захопленням привітали автора »Кобзаря« й «Гайдамаків», як найвидатнішого національного поета.

Українська дійсність розчарувала й пригнобила Шевченка. Він бачив, що селянство стогне в панщиннім ярмі, що

більшість української шляхти забуда слаєнє козацьке минуле, відчувається від свого народу та живе тільки для себе, для своїх особистих дрібних справ.

Поетові враження з подорожі по Україні вилились головно в поемі «Розріта Могила». Опісля дозріла в нього постанова переродити своїх земляків, згуртувати їх довкола національного ідеалу — з'єднати для служби України. Цей його замір бачимо головно в поемі »Чигрин«. Він виявляє тут бажання — з допомогою свого поетичного слова налити до українських сердеч живої, козацької крові, щоб правнуки погані стали подібні до геройських предків.

Він пише в чергових двох роках поеми, в яких звертається всією силою проти головного ворога нашого народу — Московщини, зокрема проти її влади — царату. Головні з цих поем — «Сон» і «Кавказ», «Великий Лъох» і «Посланіе». У них став він на революційний шлях. Його мета — поширити серед нашого народу свідомість, що головний наш ворог — московський народ і його влада, в конкретному випадку — царат. Поет — пророк притадує в отінених словах нашому народові, що царська столиця збудована на козацьких кістках. Його мета — згуртувати й надихнути наш народ до майбутнього революційного зrivу проти гнобителя. Також розвиває він програму національної праці, яка полягає в тому, що вища верства повинна стати справжньою провідною верствою нації, перестати «дерти шкуру з братів, незрячих гречкосіїв», вирости зі своєї незадікавленності загальнонаціональними справами, звільнитися з-під впливу московської науки, московських поглядів на наше минуле та «обняти найменшого брата», просвітити його і підготовити до майбутньої всенародної боротьби за визволення з московського ярма.

Коли поеми: «Сон», «Кавказ» і «Великий Лъох» мали вплив революціонізуючий, то «Посланіе» дало провідній верстві спонуку до переродження, до зміни насталови в національних справах, дало програму реальноЛої праці для України.

Ці твори нашого пророка не могли вийти друком. Вони мандрували у відписах по Україні та потрясили сумлінням читачів, які ставали громадянами — патріотами.

Прихильники остерігали поета, що наслідки такої діяльності можуть бути важкі. Історик Маркевич писав йому, що, як він забажає взяти до рук Мазепину булаву, то його «важкою московською рукою поб'ють і плакати не дадуть». Свояк Вартоломей Шевченко, якому поет декламував свій «Кавказ», попередив його, що «за правду іноді людину принудять гавкнути за десятими ворітми».

Наш пророк зізнав, що його може стріпти, одпаче відважно і з найглибшим почуттям обов'язку далі робив своє. Його

Т. Шевченко

У Решетиловці (сепія)

життям керувала лише стихійна любов до поневоленого рідного краю й народу.

І пора його мучеництва прийшла скоро. На початку 1847 р. Саме тоді будучина стелася йому квіттям, — щастя усміхалося до п'яго: його призначено професором мальстрима в Київському університеті. Молода дружина його приятеля Куліша, зі славного роду Білозерських, призначила свої дорогоцінності на те, щоб уможливити Шевченкові подорож до Італії...

Замість того всього — прийшла тюрма, допит, заслання в киргизькі степи, і пайгірше з усього, заборона писати й малювати та щоденне салдатське поневіряння. Тоді забліс Шевченків характер чарівним сяйвом. На допитах він не удавав і не оправдувався, щоб зменшити свою кару. На запит, чому осмілився писати протицарські поезії, відповів, що в Петербурзі та й пізніше в Україні зізнав багато дуже чесних людей, які лаяли царя, в Україні бачив важке життя й неволю свого народу, а виновником цього є цар.

Шевченкова Голгота була понад усяку міру важка й довга. Все таки, ані нелюдські муки казармових буднів, щоденної муштри, нудьги, при забороні писати й малювати, ані свідомість, що особисте життя втрачене, не зігнули його, не захитали його волі, не нарушили його переконань. Він показався міцний, однозілний, із найкращої криці.

У перших трьох роках він тайкома писав поезії. Серед них є твори, в яких він різко виступає проти московських царів, хоч ці поезії могли кожної хвилини попасти в руки владі та стягнути на нього нову кару.

Нікчемний донос спричинив арештування поета в 1850 р. Коли він відсидів 8 місяців у тюрмі, вислано його з Оренбурга в ще глухішу околицю, над Каспійське море, в Новопетровський форт. Там жив він під окремим наглядом. Салдат обшукував його докладно кілька разів щоднини, навіть шукав у чоботях, чи немає він якої книжечки або паперу й олівця, щоб писати чи рисувати. Тут прожив поет сім років — найважчих у його житті.

Повернувшись наш пророк із заслання по смерті царя Миколи I, передчасно постарілий, зі зруйнованим здоров'ям, однаке незгнущий і незломний. У своєму щоденнику відзначає, що 10 років неволі не змінили його духового обличчя. Його світогляд, його переконання лишились ті самі. В тодініх поезіях знову гостро виступає проти царату й московської влади. В дорозі з заслання до Петербурга пише поеми: «Юродивий» і «Неофіт».

У поемі «Юродивий» він пише:

„О зоре ясная моя!
Ведеш мене з тюрми, з неволі, Якраз на
смітничок Миколи,

...а із гною Встають стовпом передо мною
Його безбожній діла... Безбожний царю,
творче зла,
Правди гонителю жестокий! Чого накоїв
на землі!”

Коли Куліш звернув йому увагу, що «Неофіт» змі том дуже небезпечні, він відповів, що не збирається давати їх до друку.

І до кінця життя він став «обережний», не схилив прапору, ані не говорив інакше, як до заслання. Навпаки, тон його поезій став гостріший, висновки скрайніші. Різниця у тому, що під кінець життя він менше звертався до минулого, він вдивлявся в майбутнє.

Замітив один із наших шевченкознавців, що Шевченко став геніальним поетом завдяки впертій праці над собою, над своєю освітою.

Слід зазначити, що він став національним пророком і мабуть найбільшою людиною з усіх, що їх зродила досі наша земля — лише завдяки своєму характерові. Він узяв на себе завдання — переродити свій народ і показати йому дорогу з неволі в ясне майбутнє — та виконав це завдання вповні.

Те, що виконав він у трьох роках (1843 — 1845), було лише половиною завдання. Поетове слово, хоч яке могутнє, не мало б такої притяжної сил, якби не пішло за ним діло. Римляни мудро завважили, що слово повчає, а приклад притягає. Цей приклад, не менше важкий, як його твори, дав нам Шевченко своєю поведінкою від хвилини арештування до кінця життя.

Щойно ця його стійкість, підтверджування слів — вчинками зробила його нашим національним пророком.

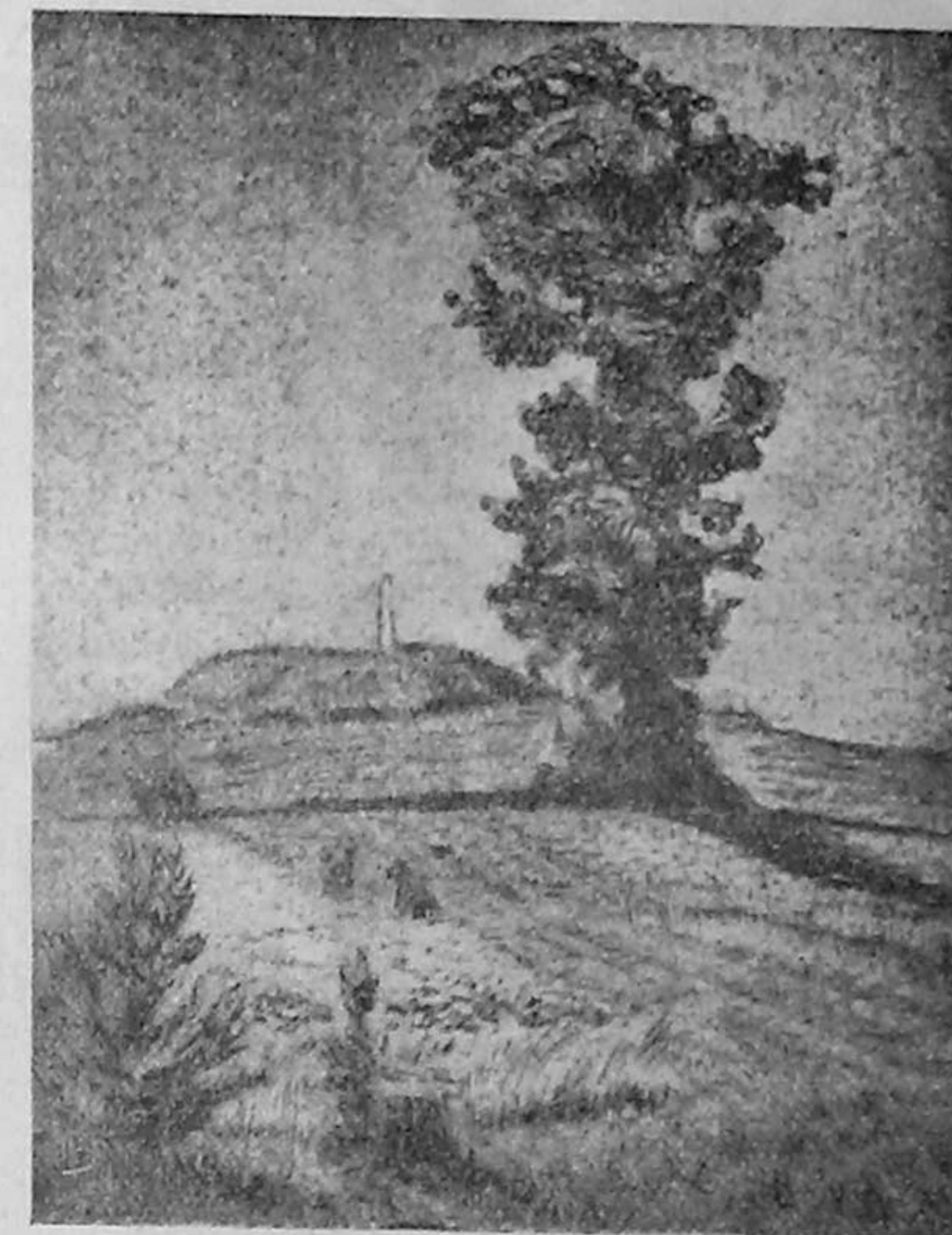
Мирон.

За думою дума роєм вилітає;
Одна давить серце, друга роздирає,
А третя тихо, тихесенько плаче
У самому серці — може й Бог не бачить.

Кому ж її покажу я,
І хто тую мову
Привітас, угадає
Великое слово?
Всі оглухи, похилились
В кайданах... Байдуже...
Ти смієшся, а я плачу,
Великий мій друже.
А що вродить з того плачу?
Богилова, брате...
Не заревуть в Україні
Вольні гармати.
Не заріже батько сина,
Своєї дитини,
За честь, славу, за братерство,
За волю України.
Не заріже: викохає
Та й продаст в різницю
Москалеві...

Т. Шевченко.

З ТЕКИ КРАЄЗНАВЦЯ

Могила на Татарськім Шляху, Осердів коло Белза. Гравюра сухою голкою А. Малюци.

Від побережжя Чорного Моря на північний захід йде один з Татарських Шляхів. Коло джерел Збруча входить на територію Галичини, біжить паралельно до північної границі, проходить через Буг в околиці Христинополя, та в напрямі на Люблин губиться там, де кінчуються села з українським населенням. Народ звє його Чорним Шляхом. Він оминає міста, а давні села заховані подальше від цього по балках і долинах за лісами, що по них здебільша тільки назви остались: Дубини й Діброви. Понад шляхом що кілька кілометрів могли — кургани, часто розкопані, підорані, де-не-де заховались, цілими рядами, досьогодні. Більшість могил були сигналовими стоянками для сторожі. З декотрих виорують зброю та кості похоронених.

Молодь вивчає пам'ятки минулого в своїй найближчій околиці, запам'ятує перекази про бувальщину, та свою пошану до минулого причиняється до збереження історичних пам'яток.

ПУСТІС ПІОНЕРСЬКОГО СТВОРА

Дворічне господарювання більшовиків на західних і 24 річне на східних землях України, майже цілком зруйнували наше господарство. Тепер, коли німецьке військо під проводом Адольфа Гітлера звільнило

Рис 1 Сокира камінного віку

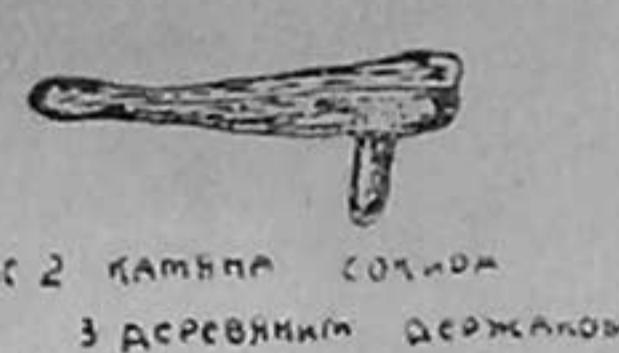

Рис 2 Каміна сокира з дерев'яним держаком

Рис 3 Перша сокира з дерев'яною дріжкою

Рис 4 Сокира з бронзовою прикріпленим до дерев'яного держака

наші землі від московських загарбників, перед нами стоять величезні завдання — відбудова нашого національного, культурного, побутового і господарського життя в краю.

У нашій українській сім'ї не повинно бути ні однієї людини, яка б стояла останньою і не включилася б активно в відбудовну роботу. Цим самим ми допоможемо геройчній німецькій армії якнайшвидше знищити нашого спільногоВорога — більшовизму. Наша молодь повинна визначити собі почесне місце в цій відбудовній роботі і під проводом Великонімеччини збудувати новий порядок в Європі.

Наш коротенький курс піонерства розрахований на молодь, що працює, або готовиться працювати по будівельних роботах, пластових таборах та таборах Української Служби Батьківщини. В цьому курсі ми познайомимо наших читачів з простішими технічними пристроями та механізмами, а також з організацією праці й технологічними процесами будівельних робіт.

Тема 1. Технічне приладдя.

В цій темі ми розглянемо робочий інструмент, що вживається при побудові звичайних ґрунтових шляхів, невеликих мостів, водовідхідних рур і простіших будівель. До таких інструментів відносяться: сокири, пилки, лопати і копаниці (джагани).

I. Сокири.

Первісна сокира людини була зроблена з каменя, обтесаного з обох боків у вигляді клинка. В такої сокири були ріжучі боки і більш менш тонкий гострий кінець. (Рис. 1). Держака (топорища) не було і його заступала рука людини. Власне кінчи, що був кусок каменя, що мав вигляд клинка і був призначений для різання. Первісна людина ним користувалася не лише в господарстві, як зарядям праці, але також як зброєю. Пізніше до такої сокири був прироблений держак (топорище) з дерева або з оленячого рогу.

Перші способи прикріпити сокири до держака (топорища) полягали в тому, що кам'яну сокири прив'язували з боку дерев'яної палиці або всаджували в розколотий кінець дубинки. (Рис. 2). Потрібно було багато років для того, щоб людина зуміла провертіти дірку в сокирі сучком або кісткою за допомогою піску і води. (Рис. 3).

Сокира з металю з'явилася значно пізніше. Таким металем для неї спочатку

Рис 5 Назва частин сокири

була бронза, що легко топиться і легко кується. (Рис. 4).

Поступово, як людина удосконалювала виробництво й обробку металю, сокири почали виробляти з міді, а нарешті з заліза.

2. Назва окремих частин сокири.

Сокира складається з головних двох частин: з металічної частини (властива сокири) і дерев'яної частини — держака (топорища). В металічній частині відрізняємо: лезо, полотно й обух. (Рис. 5). Лівий, ріжучий куток сокири є носок, правий — п'ятка. Лінія, що йде від кутка носка до основи обуха, має назву лінії носка.

Лінія, що йде від кутка п'ятки до основи обуха, має назву лінії п'ятки.

Поверхня полотна поміж лініями носка і п'ятки має назву щоки полотна. Обух має:

- ударну поверхню з противного боку леза;
- верхню поверхню, розміщену з боку носка;
- нижню поверхню — з боку п'ятки;
- щоки обуха (відповідають щокам полотна);
- дірку для держака (топорища).

В нижній частині обуха з боку п'ятки іноді буває борідка.

Розміри — ширина, висота, товщина і вага сокири залежить від її призначення.

3. Класифікація сокир за їх призначенням.

a) Теслярська сокира — призначена до теслярських і столярських робіт.

Теслярська сокира повинна відповісти таким вимогам:

- вага до 1,4—1,5 кг.
- кут загострення 20—22°
- кут насадження 70—76°
- лезо полотна широке. (Рис. 6).

b) Шклюд — це сокира, призначена до тесання лісоматеріалів (сліпєрів-шпал).

v) Лісорубні сокири — в свою чергу поділяються на два види:

1. Підрубні сокири: вони вживаються при рубанні дерева для підрубу його і повинні відповідати таким вимогам:

- вага 1,3, 1,55 і 1,8 кг.
- кут загострення 23°
- кут насадження 83—85°
- лезо полотна вузьке. (Рис. 7).

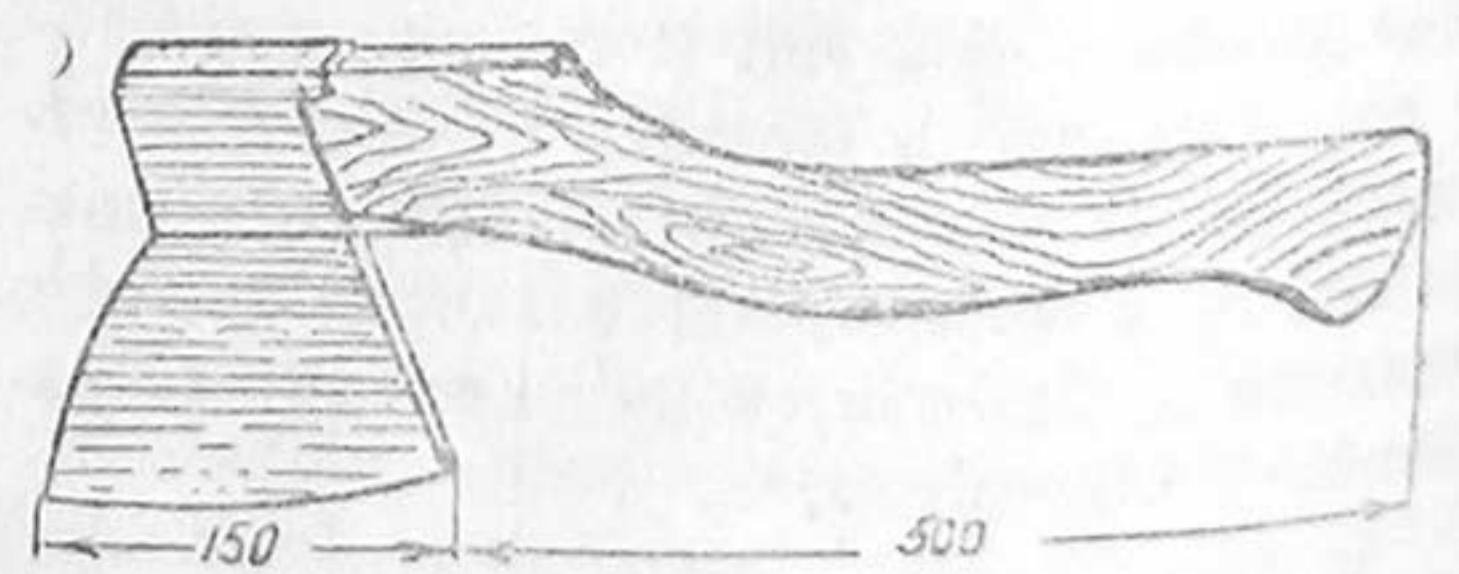

Рис 6 ТЕСЛЯРСКА СОКИРИ

2. Сучкообрубні сокири, що вживаються до обрубування сучків на дереві при зрубальні останнього.

Технічні вимоги такі:

- а) вага — 1,2, 1,4 і 1,6 кг.
 - б) кут — загострення 23°
 - в) кут насадження $70—80^{\circ}$
 - г) лезо полотна широке. (Рис. 5).
 - І) Болун — це сокира, призначена розколювання дров.
 - а) вага $2,00—2,2$ кг.
 - б) кут загострення 35°
 - в) кут насаджування $88—90^{\circ}$
 - г) Лезо вузьке. (Рис. 8).

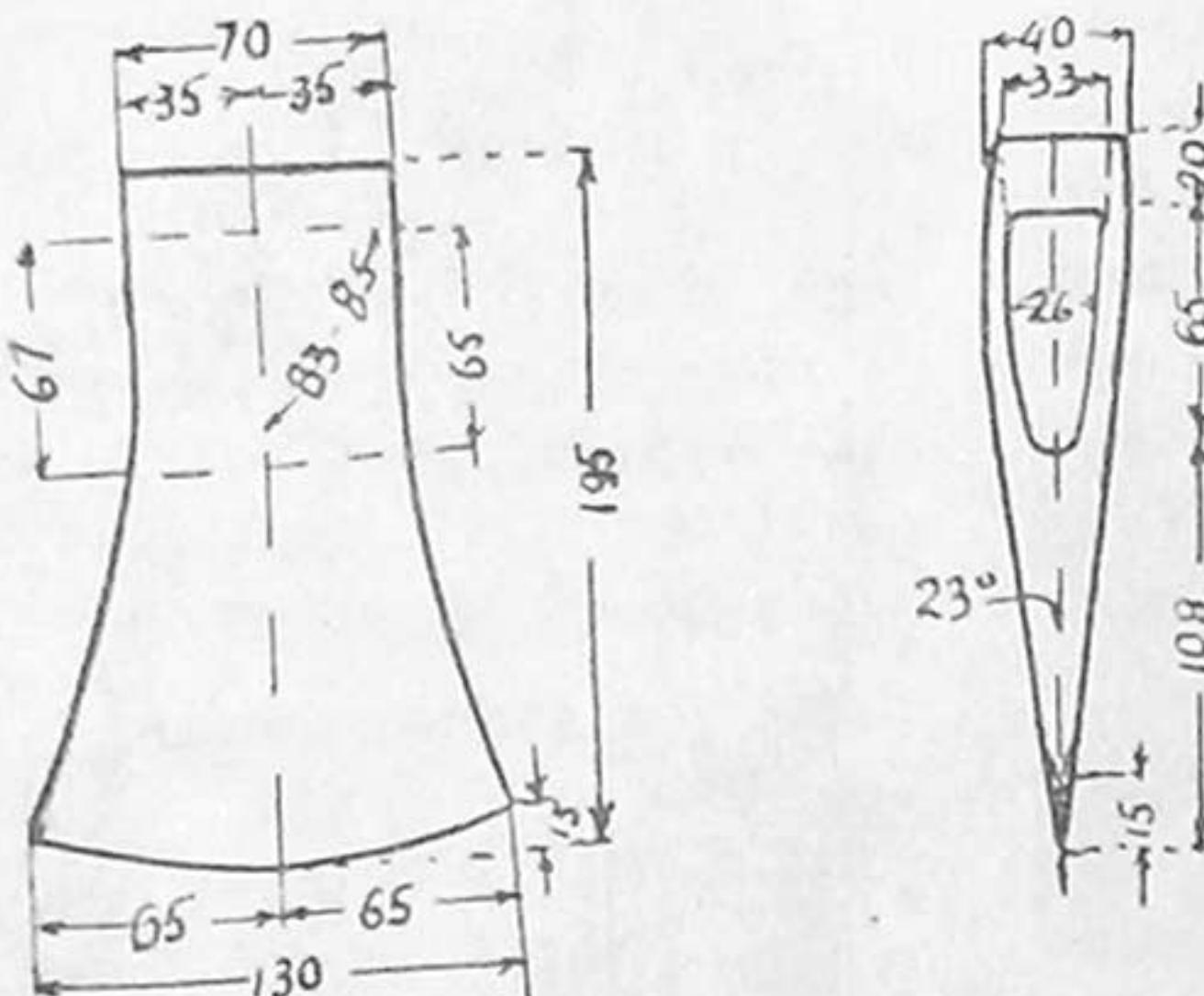

Рис. 7. Сокиря Ліса Ру бочна

4. Держак (тоторище).

Держак — це дуже важлива складова частина сокири. (Рис. 9). Найкращу соки-

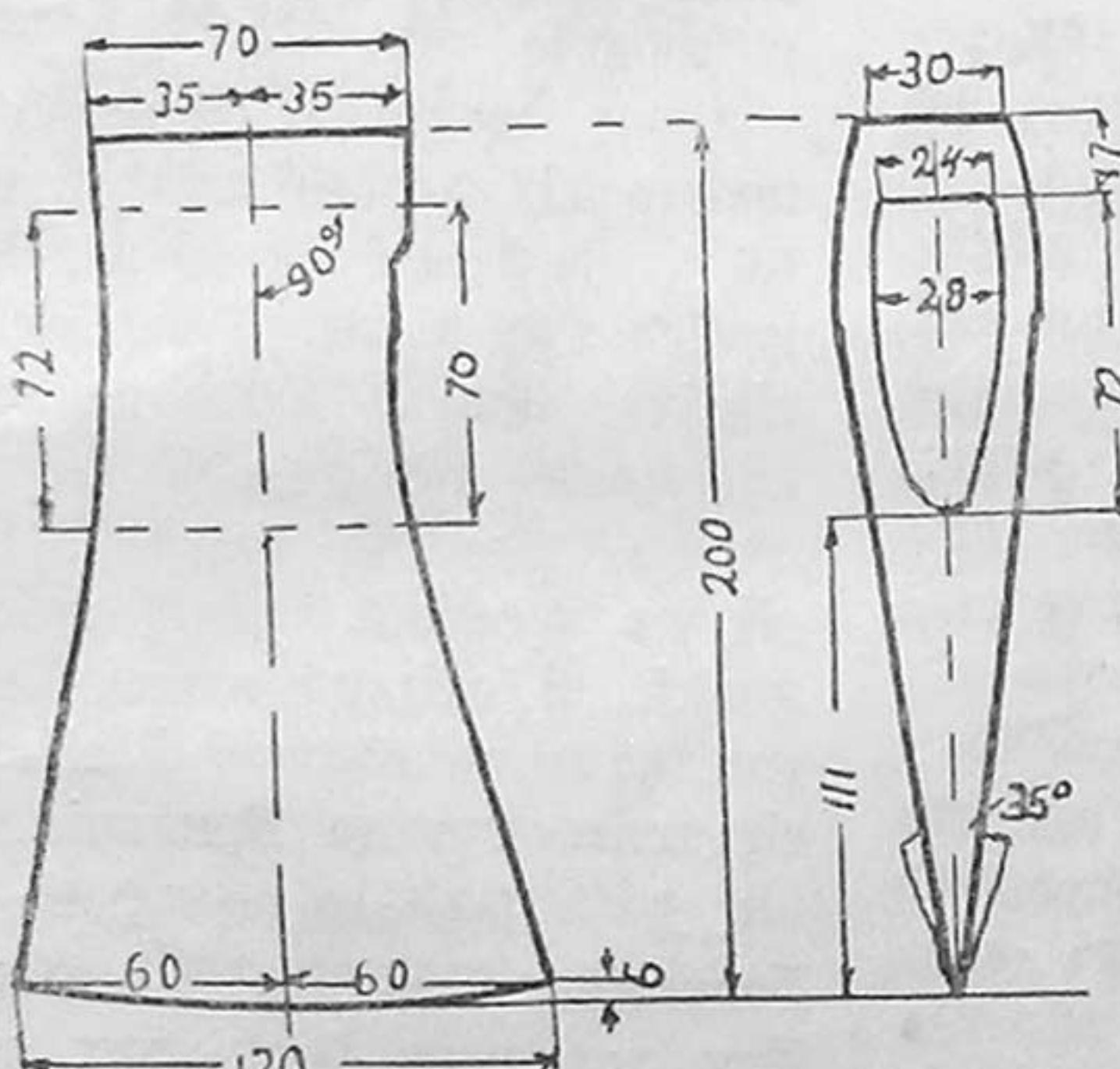

Рис. 8. Колчак

ру можна зіпсувати, якщо приробимо до неї поганий держак. При праві робітнико-

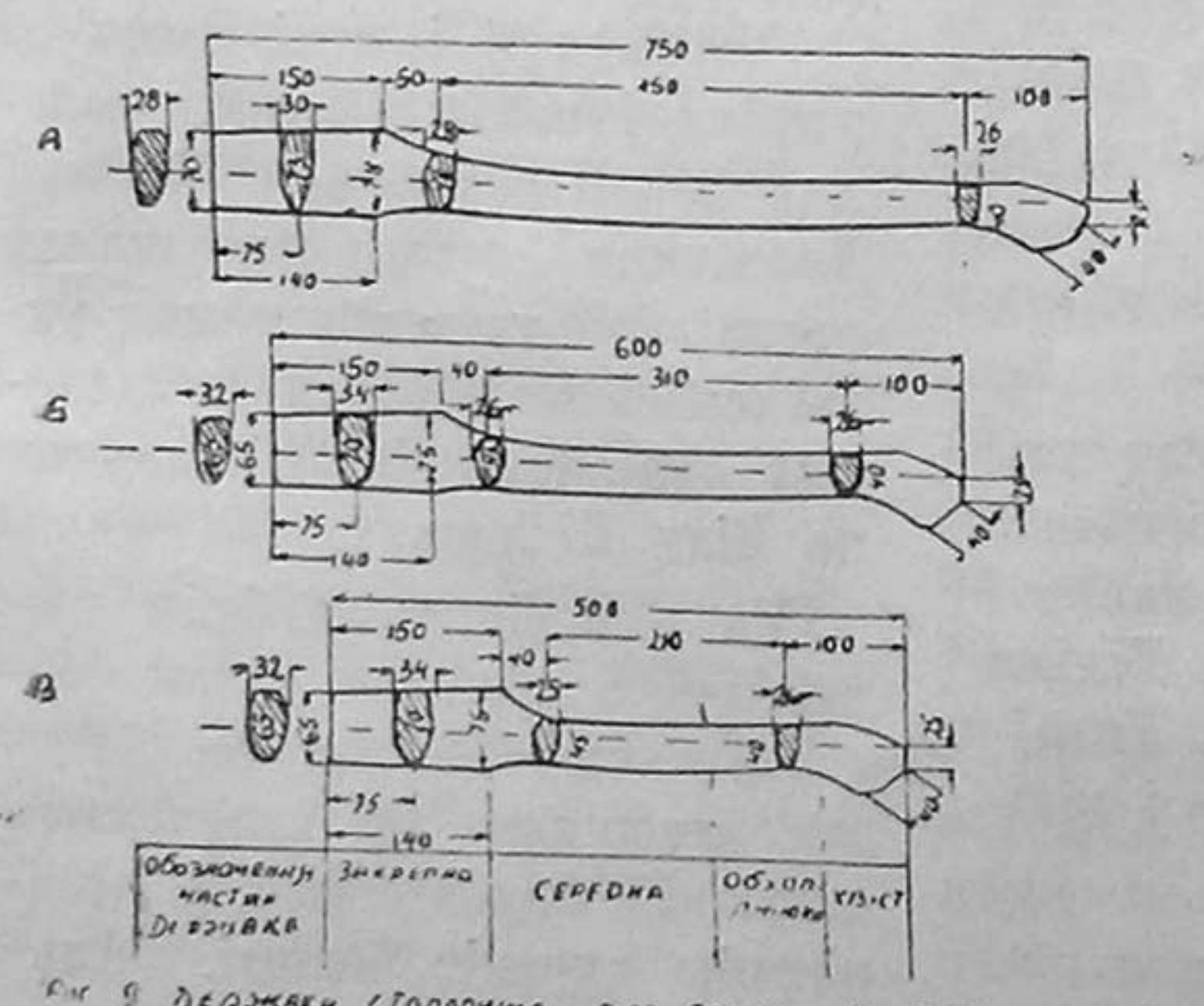

Fig. 9 ДЕВОЖКА ГОЛОДНАЯ, ГДЕ СОНКА Н. ГРЯ ПРОДУДЕА
АЛЮС-М, Е - ЧЛВ СЧИКАНОВАНЫХ В ОБЩЕСТВЕ

ві треба видавати сокиру з припасованим до неї держаком. Якість держака залежить

від його форми, розмірів і деревини, з якої він зроблений. (Рис. 10). На виготовлення держака найбільш придатна деревина берези, клена, ясеня, граба, буки і рябини.

При цьому найкраще брати відземкову, трошки свілевату (перепутані слої) частину дерева. Деревина для держаків повинна бути доброкісна без гнилізни сучків.

5. Догляд за сокирою.

Видатність сокири залежить від якості самої сокири й держака, від доброго насадження і гострення, а також від постійного уважного догляду за сокирою.

Перед тим як приступити до тесання

Велике практичне значення при мандрівництві, має біг. Він є основою, на якій будуєть свою працю: легкоатлет, лещетар, на колесник, борець, боксер, плавець, сітківкар, копун, руховик, мандрівник та інші спортивці. Біг розвиває тіло, скріплює м'язи, зміцнює серце і легені. Робить людину незвичайно відпорною. Він для молодого організму передовсім дуже корисний, бо сприятливо впливає на зріст та нормальний розвиток внутрішніх і зовнішніх органів.

Біги навпростець відбуваються переважно павесні й осінню, коли поля непокриті збіжжям. Бігати навпростець можна також літом і зимою. В зимовій порі бігуни одягаються тепліше (светри, довгі шаравари), щоби м'язи задержали відповідну температуру. Довжина бігу навпростець виносить два до 10 км, для молоді нижче 18 р. життя і жінок один до два км. Біг навпростець вимагає відповідної підготовки. Коли бігун опанував вже техніку бігу, буде постепенно переходити на щораз довшу відальнь, збільшуючи рівночасно темп.

Змагання перевідить комісія, в складі: провідник, шляховий, писар, трьох що міряють час, відповідна кількість контрольних стійок.

Провідник змагань, провіривши, що все готове до змагань, заряджує збірку змагунів, пригадує обов'язуючі змагові приписи, жеребом усталює для змагунів місця на старті, випускає змагунів зі старту, слідить і диктує писареві черговість прибуття на мету.

Шляховий вишукує, мірить і робить на-
рис траси бігу (день перед змаганнями),
визначає хоругвками шлях, розставляє
там, де потрібно, контрольні стійки та по-
яснює змагунам трасу.

Писар записує на окремій листі прізвища й імена змагунів, їх клюбову принадлежність, вильосовані числа, час вибігу, час

чи рубання деревини, треба уважно придивитися, чи немає забитих цвяхів, об які легко можна вищербіти сокиру.

Після праці сокиру необхідно уважно обтерти сухою шматкою, а коли є перерва в праці (три— чотири дні), треба обов'язково насмарувати технічним вазеліном, щоб запобігти ржавінню. Гостріти сокиру треба на мокрому точильному камені, а після того остаточно направити на дрібнозернистому бруску, змоченім водою або олією. Кут загострення сокира перевіряється за допомогою шаблону або транспортира (кутоміра). Гостріти сокиру пильником не можна.

Інж. Нічога Олексій

прибігу, проголошує вислід змагань та споруджує протокол змагань.

При бігах навпростеъ мірення часу не має суттевого значення тому, що кожний біг відбувається в інших теренових умовах.

Змагуни стають до змагань у спортивних одягах. На грудях і плечах мають порядкові числа. Провідник заповідає: «На місця!» — змагуни уставляються на заданий вінком на землі лінії старту в числовім порядку в одній або більше лавах; «Готові!» — змагуни приймають бігову поставу (високий старт). Врешті паде команда «Руш!» (стріл, свисток) і всі якстій вибігають зі старту. Якщо якийсь змагун скоріше переступить лінію старту, заки буде дана команда «Руш», провідник наказує «Верни!». Тоді всі завертають і старт вілбувається наповало.

Під час бігу змагун не сміє штовхати один одного, не може заступати другому дороги, не сміє скорочувати визначеного шляху. Змагун може випередити слабшого противника вибігши вперед щонайменше на 3 кроки. Контрольні стійки зголошують по закінченні бігу провідникам всі запримічені неправильності. Провідник вичеркує того, що завинив зі змагань, не присуджуючи йому жодного місця. Змагун закінчив тоді біг, коли перебігши цілу віддаль, цілим тілом перейде мету. Мету творить біла поперечна лінія на землі та полотняна тасьма припнята в догрудній висоті на двох паликах. По закінченні бігу змагун накине на себе нагортку та спокійним кроком для утихомирення цілого організму перейде якусь віддаль і щойно тоді іде переодягнутися. Бігуни, що осягнувши мету, знесилені сідають зараз на землю (дуже часто зовсім) або закурюють папіроску, шкодять собі не тільки на здоров'ї, але дають доказ, що не є правдивими спортсменами.

М. Тріль

З жальчого життя

3 мандрівок репортера

Нехай будуть ці дні — без міри і без ліку,
Нехай ці ночі — без зір і без сну,
А ми таки руками або знаним криком
Хоч би з-під снігу збудимо весну.

I. Райська („Вогні” 1933, ч. 7—8).

У ЛЬВОВІ

Маланчин день 1942 р. Мороз міцний. Двоповерховий будинок при «Єзуїтському парку». Напис «Український Краєвий Комітет», перед ним селянські санки, гурток юнаків зносить на них якийсь вантаж: скрині, мішки, шатра. Іду їх слідом на перший поверх поза гамірні канцелярії комітету в сам куток наліво, аж бачу напис Відділ «Опіки над Молоддю». Просторий передпокій, звідси двері до магазину і до дальших кімнат. Та шлях не легкий: на столах, на долівці наплечники, повні як до маршу, шонерське приладдя, лещата, санки, кухонний посуд, скрині, мішки, а між ними сама юнь: в студентських плащах, селянських куртках, робітничих блузах. Питаю одного: куди? Високий юнак з розкуювальною від праці русявою чуприною (певно їх командант) різко відповідає:

— На перший зимовий табір у Брюховичах. Дівчата пішли вже туди перед п'ятьма

днями. Наш табір починається завтра.

І назад до своїх скринь... показав тільки рукою двері до керівника відділу. У першій кімнатці теж повно юнацтва: дві рум'янощокі тaborовички торгуються з хлопцями за справедливий поділ харчів, тут записують останніх зголошених тaborовиків, перевіряють уповноваження повітових комітетів.

Друга кімната, куди входжу, квадратова з двома бюрками. За одним мій давній знайомий, керівник відділу, перед ним делегати двох комітетів з поза Львова: один священик у середньому віці з веселими очима і спортивною поставою.

Другий міщанський хлопець у куртці і з „бундою”, на плечах (їхав до Львова відкритим автом Центросоюзу). Обидва роблять заходи про призначення їх керівниками. Іде жвава розмова з керівником відділу про методи організації, часом падає з їх боку і легкий докір. Та чи він не свідомий деяких хиб? Закінчує розмову:

«Ми всі з вами, панове, відповідаємо за шлях, на який ми поведемо молодь. Треба в першу чергу мати не тільки організаторів, але й передових, що дали б не тільки організаційну форму, але і зміст, за який ми всі відповідати будемо не лише перед німецькою владою, що дає вам спромогу, прогнавши більшовиків, почати нове життя, але й перед власним сумлінням і нашою історією. Тому, панове, організуймо насамперед себе та ставаймо в лави передових, з'ясуймо свою мету і зміст праці, а тоді берімось за діло, щоб воно не провалилося, не так від зовнішніх обставин, як із середини. Треба разом з молоддю на курси — табори, хоч 25° морозу, хоч труднощі в харчах, хоч і перепони від своїх. — «Буде так!» повторюють за ним і стиск рук єднає їх до спільнотого діла. А тепер він до мене: «Ах, вибачай Шерш, але бачиш, який вертепний ярмарок! Що, ти знову став репортером? Ну, так поговори сьогодні не зі мною, бо я зараз їду, але от з моєю найстаршою співробітницею у відділі, — всі діла знає».

— Куди ж ти?

— Провожаю тaborовиків і їду до Krakova. Мушу погодити працю з УПК. Ще сьогодні..

— Дозволиш, я з тобою, це ж мій фах: мадрівка і репортаж...

— Що ж морозу й дороги не боїшся?

Перед будинком санчат уже немає. Стрункою лавою стоять тaborовики. Туго наппунти наплечники на плечах. Кілька слів прощання... Слава Україні! Скоб, скоб, скоб — і пішли:

„Зеленосірий однострій. Прикрас нема.

І крок - за - кроком, гордо, струнко, бо є наказ, бо є мета”...

У КРАКОВІ

25° морозу це для Галичини не жарт і не жартом була дорога до Krakova 14 січня 1942 року. Та це туристична проблема, цікава сама собою, про це колись іншим разом, як і про український Krakів з січня 1942 року в цілому. Я йду слідами молоді.

От і п'ятиповерховий будинок УПК при бічній, Зеленій вулиці. На четвертому поверсі Відділ «Опіки над Молоддю і Родиною». Всюди інший лад, як у Львові. Там ще метушня перших творчих організаційних років, тут уже унормованість і зорганізована після двох років праці й досвіду господарність.

Один великий передпокій просто від сходової клітки, тут же вінда, далі і другий маленький, і я в кімнаті керівника відділу. Щокає машинка під пальцями досвідченої машиністки, дзвонить телефон. Керівник високий, сивий, худорлявий, зі слідами важких переживань на обличчі й волосі, телефонує до Криниці...

...3 Перемицля, Сянока, Холмщини вже є? Гаразд!. При харчових труднощах або в справі палива звернутись до Юна... Дівчатам назначити окрему командантку. Бажаю успіхів!

Хотілося б і мені взяти за трубку і побажати цим юнакам з Перемицля, Сянока, Холмщини щастя на шляху організації та освідчення української молоді там на далеких окраїнах, від Лемківщини по Білу Підляськую.

Ми з керівником були вже збайомі і розмова пішла потовариськи — діловито. Показує матеріали, що ілюструють дволітній вклад праці в організацію куренів молоді. Альбоми світлин і вирізки з часописів, картотеки справ, графікони, мапи з назначеними місцевостями тaborів і куренів

— осібно інструкторська бібліотека і власні видавництва. Усе в зразковому порядку.

Образ великої праці, коли ще не було ні п'ятиповерхової кам'яниці, ні центрального огрівання, ні западливого Юпа в Криниці, а була темна, безпросвітна смуга від Лемківщини до Білої Підляської, сльота і морози на сільських дорогах, еміграційні злядні і т. д.

Це образ праці керівника та його співробітників, учителів, перших безоплатних робітників на запущеному досі, для нас неприступному терені.

Це дволітня праця Українського Центрального Комітету під проводом проф. В. Кубайовича.

Були успіхи, були, на жаль, і промахи... Найбільший з них це те, що багато з тих, які повинні були після визволення Львова залишилися тут, покинули свою працю. Це брак обов'язковості, який може колись на нас і тій пограничній смузі, що від часів Ярослава Мудрого стойть як забороло українських західних кордонів. помститись.

— Може ви там у Львові зможете виробити серед молоді патос до праці тут, на місці тих, що показалися такі необов'язкові. Присилайте нам охочих до цієї праці на табір до Криниці...

— А наша співпраця зі Львовом наладнується. Був у нас керівник відділу ОНМ зі Львова. Всі питання обговорено.

Була розмова у мене, були у провідника УЦК проф. Кубайовича. Установлено вже рамки і зміст організації молоді, намічено людей до виконання цих важких і відповідальних завдань у нашій теперішній дійсності.

Як місто почало западати в нічну темінь, чекав я вже в оточенні мазурів на поїзд до Перемишля.

Я спішився до Львова, бо за 48 годин хотів я бути у Львові. Там заповідено організаційні сходини першого Куреня Передових Уладу Української Молоді.

З табору в Криниці я, згодом уже, дістав короткий репортаж...

Шерш

ТАБІР МОЛОДІ В КРИНИЦІ

В Криниці, цьому колись славнозвісному жидівсько-польському курорті, тепер дзвінить влітку й зимою пісня українських таборовиків.

Пам'ятаючи колишні пластові традиції, таборовики влаштовують довші й коротші мандрівки в, мальовничі закутки Лемківщини.

31 січня 1942 р. зробив III інструкторський табір ім. І. Богуна мандрівку на верх Яворини, 1116 м. п. п. м.

Вирушило 50 таборовиків двома групами, піших вів сам командант проф. А. Антонович, лещетарів обозний сот. Целевич. Пасмо Яворини височіє понад Криницею. З гори прегарний вид на місто, що лежить у кітловині, окутане легкою мрячкою.

Зично лунає понад заснулими верхами — сурма. Ясно сяє сонце. Ген далеко ледь-ледь майорють грізні скелі далеких П'єнін. Тут, на верхів'ї дує зимний вітер. Група лещетарів добула перша вершок Яворини, за ними надходять піші. Лещетарі вітають їх піснею й привітом „Слава“. На горі роблять таборовики сільну знимку і сходять до сховища. По короткім відточнику лещетарі з'їжджають з гори, перечікують, щоб злучитись з другим відділом, і з піснею „Машерують добровольці“ на устах вмашеровують щільй відділ до міста.

Як те місто впродовж останніх двох років змінилося на нашу користь! Чи мріяв хто, три роки тому, що його вулицями буде колись гордо машерувати українське юнацтво?

ПЕРШИЙ ЗИМОВИЙ ТАБІР У ПАСІЧНІЙ к. НАДВІРНОЇ.

Два роки більшовицького терору в Галичині й Волині завдали великих втрат українському народові в ділянці виховання молоді.

Маючи на послугах більшовицьку школу з її допоміжними організаціями жовтенят, пionerів і комсомольців, більшовики намагалися викривити душу української молоді з погляду етично-релігійного та національно-суспільного.

Прийшов червень із своїми історичною вагою подіями. Зараз справа молоді — це найбільш пекуче питання української нації. Великордіжави світу, як Німеччина, Італія і Японія приділяють багато уваги справі виховання молоді. Про це говорять вже хоч би такі організації молоді, як Гітлер-югенд чи італійська Балілля. Бо яка молодь, така й доля нації. Наші, що мають здорову фізично й духовно молодь, дивляться спокійно в своє майбутнє.

Відділ Опіки над Молоддю при УОК в Станиславові, розуміючи вагу хвилини, взяв на себе важку працю — ділянку виховання молоді. Він поставив собі завдання насамперед охопити всю українську молодь обох статей організаціями УМ та УТК. Щобсягнутити свою ціль, щоб нав'язати контакт із молоддю округи та вишколити кадри свідомих

проводників і інструкторів молоді, зorganізовано Перший зимовий табір у Пасічній коло Надвірної, бо немає кращого засобу виховувати характери, як спільне життя в гурті в таборі. Метою табору було: 1). Духове зближення та співпраця учасників цілої округи;

2). віднова і безпереривність пластового життя; 3). перевищіл інструкторів; 4). зимовий спорт; 5). підготовлення підвальнин під будову нашого життя в новій Європі. Для цього складено й відповідну програму таборових занять: 1). Оповідання з рідної історії та географії, 2). Місце молоді в житті нації, 3). Методика праці в клітинах молоді, 4). Організація і праця в УЕК, УОК, і УПД. 5). Табірництво та його організація, 6). Теренознавство, 7). Мандрівництво, 8). Руханка, 9). Уладжування сходин зимовою порою, 10). Впоряд, 11). Тіловиховання (теоретично), 12). Гігієна, 13). Поміч у наглих випадках, 14). Лещтарство, 15). Спів, 16). Легкоатлетика, 17). Організація всіх родів спорту, 18). Внутрішня служба і зв'язок, 20). Сигналізація і шонірка, 21). Імпрези, ватра.

Учасників у таборі було 43 із булавою, з того 9 дівчат і 34 мужчини. Вік учасників понад 18 літ. Освіта середня і вища 50%, неповна середня 10%, народна 40%. Заступлені були: Станиславів, Галич, Надвірна, Сколе.

Як бачите, написати звіт із табору і важко і легко. Легко, бо жадної праці не вимагає, хіба сухе звідомлення про кількість учасників, навчання тощо. Важко, бо написати правдиво про таборове життя, вимагає вже глибшого підходу до справи. Сам не знаю, звідки почати, чи від гарної погоди, чудових, овіяніх снігом Гуртів, гарного положення табору над Бистрицею, чи від таборових буднів.

Найкраще від початку, від того свистка, що будив таборовиків, що нормував наше життя, що своїми «довгими і короткими» зганяв нас заспаних до руханки або до обіду; ще не встигли ви, здається, заснути, а тут уже вставай і то швидко, бо всього 10 хвилин, щоб одягнутися. Осип завжди перший, бо має великі чоботи, але Славко — він хіба кине зі злости свої черевики в піч! Уявіть собі: темно, хоч в око стрель, а тут шнуруй черевики — тих проклятих 8 дір! Славко завзято крутить кінці шнурівок і спльовує в

долоні. По кількох хвилинах випростовує спину і відсапує. Робота скінчена, прокляті чевреники нарешті зашнуровані. Михайло (маркірант) філософує: «Чому то люди самі собі утрудняють життя? Той інструктор зі Львова не має нічого кращого до роботи і мучить нас своїм монотонним раз - два на руханці».

Година 6,30. всі таборовики вже на руханці. Тепер порядки, бо за п'ївгодини молитва. Ви б певно не пізнали хлопців. На місці заспаних очей і розкуйовдженіх чуприн (спимо в сіні) дивляться на вас веселі обличчя з приведеним до порядку неслухняним волоссям, пружаться юні постаті, стягнуті ременями, зовсім як при війську. Якщо хочете оглянути приміщення, то йдете перед молитвою (поки ще черговий підстаршина відбирає звіт від ройових) з обозним, що шукає собі нагоди до зачішки. Очі обозного бігають по всіх кутках кімнат, чи не висить де павутиння, заглядає під подушки, чи нема там де мокрого рушника або кинутих в поспіху онуч, але, на лиху собі, він не може нічого знайти. Обозного отогтає лютъ за те, що все в порядку. Коци всі по військовому, убраний зложен в ногах в «кістку», подушки зверху. Ex! Ідунки на столі також усі чисті, мидниця чиста, підлога заметена. Ні, хоч би й мали ви сьогодні охоту до чогось причепитися — «нема права!» Переходите до кімнати другого роя. І тут так, як у попередньому. Всі ліжка (6 поверхових ліжок) всміхаються білим карточками, на яких виднє прізвище та ім'я таборовика, його рій та старшинський ступінь. Зразковий порядок замічуєте і в кімнаті четвертого роя, і в їдалі, і в кухні, а також у третьому

рої жінок у будинку, віддаленому на 300 м. від чоловічого табору. Не одного здивувало б, як можна застелити рівно ліжка і замести підлогу без світла, бо рання молитва відбувалася в 7 - ій год. рано, а лампа звичайно не мала нафти. Це хіба справність таборовиків.

Дижур по кухні

Найбільше праці вложили тут дівчата. Не одна з них може і не заглядала ніколи до кухні вдома, а тут наказ і варі! Стефа каже, що навчилася робити пироги. Подумайте, чотириста пирогів зробити, як хтось їх іще в житті не робив! А пайгірше — це хіба ж казани. Навіть працьовиті руки Зені К. не можуть їм дати «ліця». «Ох! Казан затовщеній оливою, а тут пора вже каву наставляти, — але ж у каві очка плавати будуть, як у борщі» і сміється. Але на це є рада — попіл. Клявда зовсім спалилася (навіть руки) від горячої кухні. Треба спішитися, бо зараз влетять з гамором і співом: «Кухар, кухар все дає нам репете» голодні таборовики.

Пакості

Треба бути в таборі, щоб уповні зрозуміти значення цього слова. Пакості — це значить, що вас можна «зібрати», обкідати снігом, а навіть поставити до карного звіту. От ви собі звичайнісінький таборовик, нікому нічого не завинув і якось не вимили, як слід, ідунки. Аж ось контроля і ваша нещасна ідунка описує великий лук у шовітрі та вилітає на сніг. Або пещастя хотіло, що ви не прибігли на час на збирку, бо десь шкарпетка закинулася, і тепер грізний наказ інструктора Міська (ох, той факт): «Долів — встапь, біgom — долів». Робить із вас білого діда Мороза. «Добрий був би табор, якби не таборові

пакості», — кажуть маркіранти.

Перед іспитом

Багато праці вложили таборовики при підготовці до кінцевих таборових іспитів. Викладів було досить, деякі тяжкі, а вільното часу мало — година по обіді, година по вечери. Однак таборовики виявили при іспиті сумліну підготовку. Шід час нічної типі, коли ввесь табір спав, на вартівні не спала варта (п'ять людей) — щодня інші з кожного роя. Тут при тьм'яному світлі нафтової лампи кипіла праця, хлопці вчилися. Сильніші допомагали слабшим, і середньошкільники вчили селянських хлопців із народною освітою, і таким способом «вояки» осягнули своє. Хоч рано помучені і бліді від неспання вставали на молитву, проте почуття, що досягли мети, додавало їм сили до дальшої праці. Робили це властиво без дозволу, бо вартовому вільно не спати тільки під час варти.

Ось вам кілька уривків із таборового життя. А воно таке багате на події! Табір осягнув свою ціль. Він дещо заспокоїв тугу української молоді за життям у гурті, за пригодами й невигодами. Бо в жадному народі немає такого сильного бажання виявити свою силу, як саме в українському. Бажання це, підсилюване роками неволі, відсутністю власної армії, нуртує найсильніше серед молоді. Українська молодь тужить за твердим вояцьким життям, за вихованням на зразок великих націй, як німці, чи італійці. Тих 15 днів, проведених у таборі, зблизили таборовиків до себе. Багато їх було, з різних закутин української землі, з різними вдачами, кожний привіз до табору крихітку свого я. Одні селяни

другі ремісники, деякі з середньою освітою, інші з народною. По кількох днях спільнотного життя в таборі вони зживлися, взаємно доповнювались. Таборова дисципліна, трудинікого з них не знеохотили. Всі вони певно зійдуться в другому таборі. Хто раз зазнав чару таборового життя, повного пригод, хто раз стояв у лаві друзів і полюбив таборові «пакості», пісні, жарти, той буде завжди вірним ідеї таборового життя. Табір у Пасічній — це доказ зрілості української молоді до будування власного самовіковного життя в куренях молоді.

Мирослав Шарко.

РОЗМОВИ НА ЧАСІ

Редакція «Дороги» відкриває для молоді її своїх читачів окрему рубрику цих розмов. Всякий читач може прислати свої міркування, які вважає важливими під теперішню хвилю.

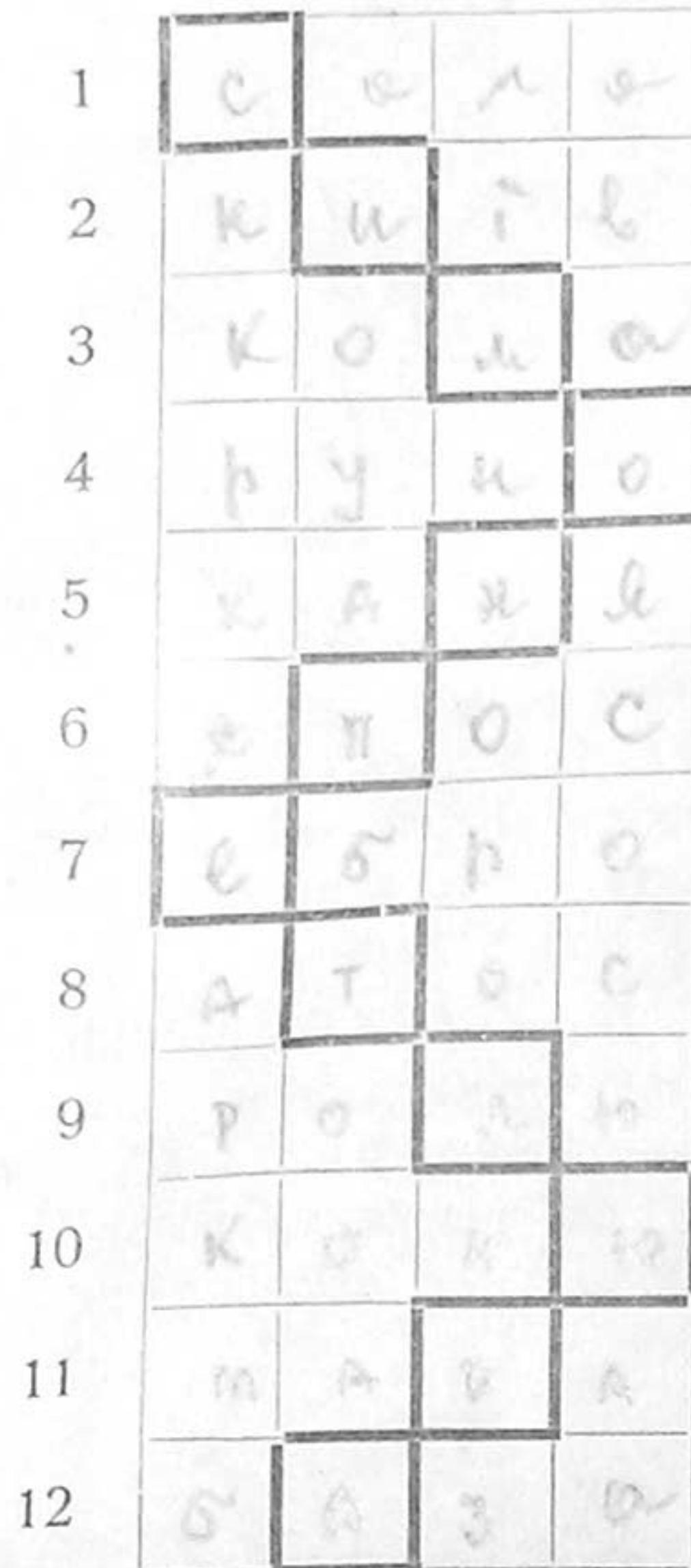
Зрівняння всіх фахів, родів праці

У народів західної Європи вже давно нема такого середньовічного поділу на шляхту, панів і «поспільство», це більші людей, як це було в Польщі. Тож не дивується, що вона впала. Ми не можемо наслідувати в тому Польшу. Теперішня Німеччина, Протекторат та інші краї, де українці були на еміграції, не знають такої різниці.

Як твоя сестра чи брат не буде в гімназії тільки в технічній чи ремісничій школі, то однаково він буде важкою особою, потрібною людиною, добрим українцем і без матури та університету. І іншої більше матиме її харчування та дім кращі, як ті урядовці. А освіту може здобути собі з книжки та зі школи життя.

ХРЕСТИКІВКА

(Подав Дм. Гачор)

1. Чого нам потрібно.
2. Місто в Україні.
3. Інакше протинок.
4. Зістрижене вовна з вівці.
5. Гірський хижий птах.
6. Рід поезії.
7. Ріка в Єспанії.
8. Чернеча гора.
9. Виконує артист.
10. Кличний від „кінь”.
11. Інакше привид.
12. Інакше підстава, магазин

Прочитай ім'я і прізвище одного визначного українця.

**Продажа
в зуття**

Макс БАДУРА

**В зуття і взуттєві
товари**

Львів, Семінаріюнстр. ч. 16
(Словацького)

ЛОМИГОЛОВКА

Показати помилки в рисунку.

*

Розв'язки ребусів і хрестиківки з ч. 2. „Дороги”:

- Ребус ч. 1: Який пан, такий крам.
„, „, 2: Атом, підніжок, сорока, Букарешт.
„, „, 3: Тому чорт ляхів бере, що одинцем ходять.

Хрестиківка: урна, коса, рука, араб, їжа, нора, атом.

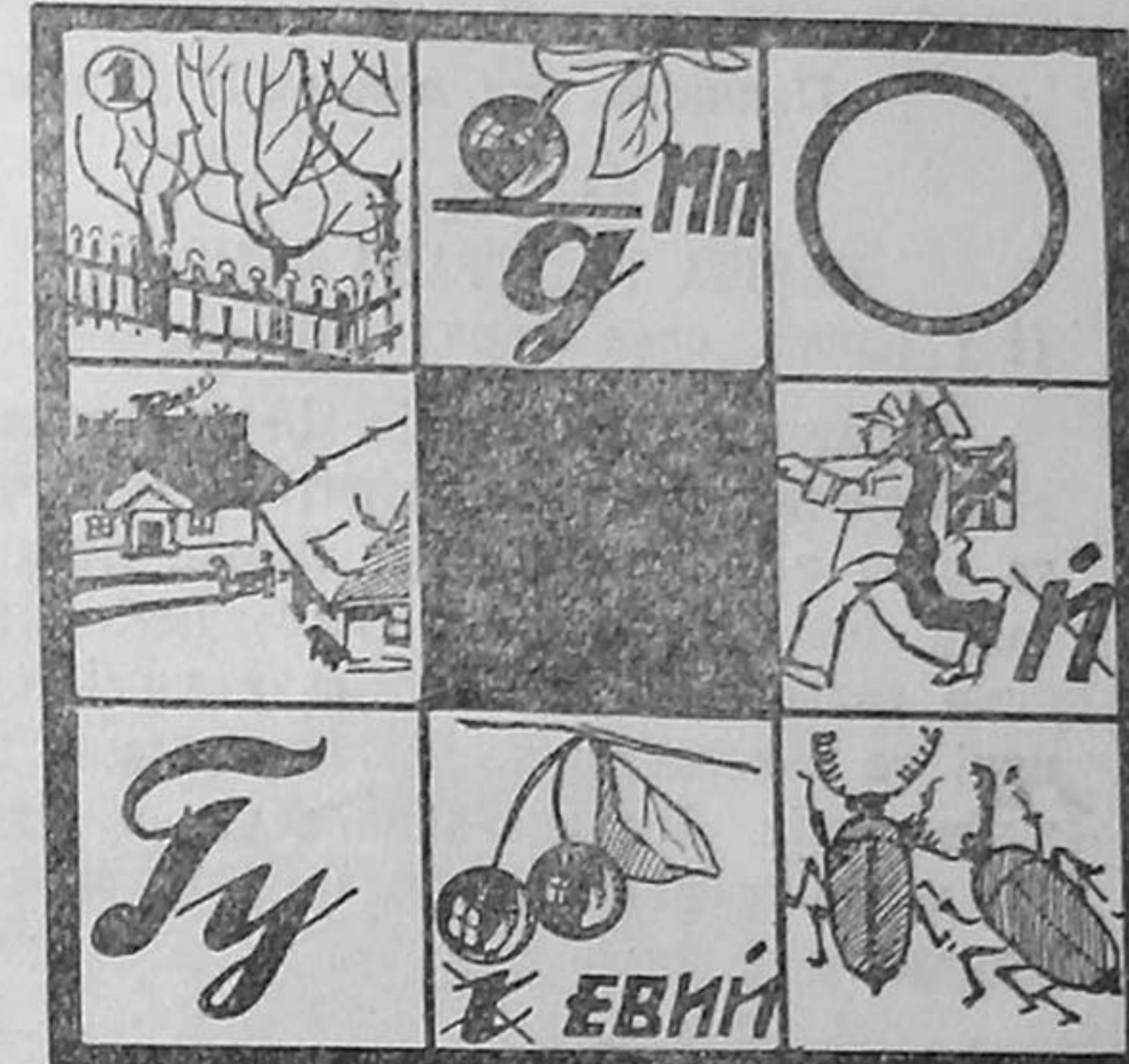
Влучних розв'язок вплинуло 17 і 5 неполовних. Нагороду з вильосування — повість І. Н. Левицького „Чорні Хмари” — дістав Євген Котик зі Львова. Книжку може відібрати з цим числом „Дороги”, як виказкою — в адміністрації „Дороги”, Львів, Унгарнштрассе 21.

За влучне відчитання поміщених в третьому числі: ребусів, хрестиківки, палідромів... призначує Редакція до вильосування книжкові нагороди. Розв'язки прислати до кінця березня — Львів, Унгарнштрассе 21. для „Дороги”.

ЛІСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Мр. Губчак, Ловіч: Ваша стаття дуже актуальнa, але в найближчих числах не можемо її помістити.

Кузь Володимир, Перегінсько: Ваші вірші настроєм і тематикою не підходять до „Дороги”. Працюйте над мовою. „Грудь” — це не те саме, що „груди” — як Ви думали, а зовсім що інше.

Ребус ч. 4.
Відчитати слідом шахового коника.

Ребус ч. 5.

У ВАГА!

**Важне для приїджих!
Смачні обіди та снідання
в українському**

**ресторані — їdalnі
КОВЧА ВАСИЛЯ**

**Львів, вул. Словацького ч. 4
(напроти початку)**

„ДОРОГА” — ілюстр. журнал. Появляється 1-шого кожного місяця. Видає „Українське В-во”, Краків-Львів, Унгарнштр. 21. Тел. 233-23. — За редакцію відповідає: Проф. Северин Левицький. — Передплата: річно 8.— зл., піврічно 4.— зл. Поздіноке число 80 сот. — ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 500 зл., $\frac{1}{2}$ сторінки 280 зл., $\frac{1}{4}$ сторінки 150 зл., $\frac{1}{8}$ сторінки 80 зл. Львів, — 8 Друкарня, Агорнштр. 15, (Зіморовича 15). Тел. 222-81. — Ukrainianische Monatsschrift „DORONA“ (der Weg) Verlag: Ukrainscher Verlag, Krakau, Zweigstelle Lemberg, Ungarnstrasse 21. — Druckerei 8, Ahornstrasse 15.

ЦІНА 80 СОТ.

Zeitungsdrucksache „DOROHA“, Lemberg, Ungarnstrasse 21.

Nicola-Jazeta

Першого дня весни (21 березня) — весняний рівнодень. Сонце дванадцять годин на небі. Цього дня в лісі святкують Новий рік — свято повороту весни.

ПЕРША ТЕЛЕГРАМА З ЛІСУ.

(Від наших спеціальних дописувачів)

Прилетіли зграї граків. Весна почала-ся. Народились перші звірятка. У лосів та сарн відростають роги. Вовки, лисиці, зайці, білки, куниці перефарбовуються на літні кольори. У лісі заспівали чижі, синиці та золотомушки. Чекаємо шпаків та жайворонків. Ми знайшли ведмеже лігво під корінням вивернутої ялини. Вартуємо ведмедя, повідомимо про його вихід. Струм-

ки талого снігу збираються під кригою. У лісі капотіння: розтає сніг на дереві. Вночі морози сковують кригу.

2. ДРУГА ТЕЛЕГРАМА З ЛІСУ.

(Від наших дописувачів)

Вода виходить на кригу. Сніг обвалиється, глухі токують, дятлі барабанять. Прилетіли шпаки та жайворонки.

Нам обридло чекати, коли вийде ведмідь з лігва. Ми подумали, чи не змерз він там.

Ми поприносили лопати та й почали копати сніг під зваленою ялиною, де лігво. Ралтом сніг заворушився. З переляку ми вроztіч на всі боки.

З-під снігу виліз зовсім не ведмідь, а невиданий звір, завбільшки як велике потрося, увесь у хутрі, з чорним черевом та двома темними смугами на білуватій голові.

Побачивши нас, він сердито хрюкнув і, з боку на бік шеревалючись, підтюпцем побіг до лісу.

Виявляється, що це зовсім не ведмеже лігво, а борсукова нора, і виліз із неї борсук.

Даремно ми злякалися: борсук хоч і хижак, але сам на людей не кидається. Ми його рано розбудили цього року. Тепер уже він більше не засне і ночами ви-збируватиме в лісі — равликів, личинок та жуків, їстиме коріння та ловитиме мишей.

Ми почали знову шукати по всьому лісі, і знову знайшли ведмеже лігво, тепер уже справжнє.

Ведмідь ще спить.

3. ТРЕТЬЯ НАДЗВИЧАЙНА ТЕЛЕГРАМА З ЛІСУ.

(Від нашого дописувача)

БІЛЯ ЛІГВА.

Знизу хтось зрушив сніг, і з'явилася величезна чорна пашка звіра.

Це вилізала ведмедиця з двома ведмежатами.

Ми бачили, як вона солодко позіхнула на всю пашу. Потім вона помітила нас і пішла в ліс. Шдилігуючи, бігли за нею ведмежата. Ми встигли помітити, що во-

на дуже схудла й зробилася дуже кудлато-ва.

Тепер вона блукає по лісі — дуже голодна після довтого спання — і єсть усе, що попаде їй на очі: коріння, торішню траву та ягоди, а при тій нагоді не прогавить і зайченяти.

ПОЧИНАЄТЬСЯ ПОВІНЬ.

Владу зими скинено. Вода зламала крижану стелю, ринула на волю.

У полі пожежа: палають сніги під сонцем.

На водопіллі з'явилися перші дикі качки та гуси.

Щодня стільки подій, що не встигнем записувати.

Сполучення з містом перерване, дороги розмиті. Починається повінь.

Про жертви повені повідомимо хіба пташиною поштою...

(За Віталієм Б'янкі)

